

Pielikums
Zemkopības ministrijas
03.09.2018
rīkojumam Nr.96

**LATVIJAS REPUBLIKAS
ZEMKOPĪBAS MINISTRIJAS**

**DARBĪBAS STRATĒGIJA
2017.–2019. GADAM**

(precizēta 2018.g.)

**Rīga
2017**

Satura rādītājs

Izmantotie saīsinājumi.....	3
1. Stratēģijas vispārīgā daļa.....	4
1.1. Stratēģijas mērķis	4
1.2. Ministrijas mandāts, misija un funkcijas.....	4
1.3. Ministrijas darbības virzieni un to mērķi.....	4
1.4. Ministrijas prioritātes 2017.–2019. gada periodā	5
1.5. Ministrijas darbības virzienu raksturojums	6
1.5.1. Darbības virziens “Pārtikas un dzīvnieku barības nekaitīgums, pārtikas higiēna un kvalitāte, dzīvnieku veselība, labturība un aizsardzība”	6
1.5.2. Darbības virziens “Nozaru uzņēmējdarbības attīstības veicināšana”	9
1.5.3. Darbības virziens “Cilvēkresursu attīstības veicināšana laukiem”	12
1.5.4. Darbības virziens “Dabas resursu ilgtspējības saglabāšana”	13
1.5.5. Darbības virziens “Nozaru vadība un politikas plānošana”	16
1.6. Zemkopības ministrijas darbības spēju izvērtējums.....	22
2. Stratēģijas valsts budžeta programmu daļa	23
1. pielikums.....	24
2. pielikums.....	25

Izmantotie saīsinājumi

„Altum”	AS „Attīstības finanšu institūcija Altum”
AREI	LLU Agrolesursu un ekonomikas institūts
BIOR	Valsts zinātniskais institūts „Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts „BIOR” ”
BDV	VSIA "Bulduru Dārzkopības vidusskola"
ES	Eiropas Savienība
EK	Eiropas Komisija
ELGF	Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
EJZF	Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
FM	Finanšu ministrija
ĢIS	Ģeogrāfiskā informācijas sistēma
INSPIRE	Telpiskās informācijas infrastruktūra Eiropas Kopienā (Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2007/2/EK)
ISAMM	Lauksaimniecības tirgus vadības un uzraudzības informācijas sistēma
IKT	informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
LAP	Latvijas lauku attīstības programma 2014.–2020. gadam
LIZ	lauksaimniecībā izmantojamā zeme
LR	Latvijas Republika
LLU	Latvijas Lauksaimniecības universitāte
LLKIC	SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
LAD	Lauku atbalsta dienests
LEK	Lauksaimniecības ekonomiskais kopaprēķins
LVM	AS „Latvijas valsts meži”
LDC	Lauksaimniecības datu centrs
KLP	Eiropas Savienības Kopējā lauksaimniecības politika
MSAF	Medību saimniecības attīstības fonds
MAF	Meža attīstības fonds
MK	Ministru kabinets
MAF	Meža attīstības fonds
NAP 2020	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam
NVO	nevalstiskās organizācijas
NVS	Neatkarīgo Valstu Savienība
NPKS	Nacionālā pārtikas kvalitātes shēma
NEVIS	valsts informācijas sistēma "Novērtēšanas elektroniskās veidlapas informācijas sistēma"
Nozares	lauksaimniecība, zivsaimniecība, meža un pārtikas nozare
PVD	Pārtikas un veterinārais dienests
SUDAT	Lauku saimniecību uzskaites datu tīkls
„Silava”	Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava”
SEG	siltumnīcefekta gāzes
VAAD	Valsts augu aizsardzības dienests
VTUA	Valsts tehniskās uzraudzības aģentūra
VRP	Valdības rīcības plāns
VAS	Valsts Administrācijas skola
VMD	Valsts meža dienests
ZM	Zemkopības ministrija
ZM nolikums	Ministru kabineta 2003. gada 29. aprīļa noteikumi Nr. 245 „Zemkopības ministrijas nolikums”
ZMNĪ	VSIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi"
ZRP	Rīcības programma zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020. gadam
ZF	Zivju fonds

1. Stratēģijas vispārīgā daļa

1.1. Stratēģijas mērķis

Zemkopības ministrijas (turpmāk – ZM) kompetencē esošo lauksaimniecības, zivsaimniecības, meža un pārtikas nozaru (turpmāk – ZM nozares) darbības rezultāti ir nozīmīgi Latvijas tautsaimniecības un eksporta izaugsmei. Nozaru ietekme uz Latvijas uzņēmējdarbību nākotnē tikai pastiprināsies. Tas saistāms ar ES virzību uz bioekonomikas attīstību (*atjaunojamo bioloģisko resursu ilgtspējīga apsaimniekošana, to racionāla izmantošana un ražošana*) kā izšķirīgu elementu mūsdienu globālo pārmaiņu izaicinājumos. Klimata pārmaiņas, pasaules iedzīvotāju skaita pieaugums, resursu izsmelšana un arvien spēcīgākā ietekme uz vidi ievērojami palielina pieprasījumu pēc pārtikas, kā arī konkurenci par resursiem, tostarp lauksaimniecībā izmantojamo zemi.

Stratēģijas kā dokumenta mērķis ir noteikt tos kopējos darbības virzienus un mērķus 2017.–2019. gada periodā, kurus ievērojot ZM struktūrvienības un padotības iestādes savstarpēji saskanīgi plāno un organizē savu darbu atkarībā no pieejamā finansējuma un stratēģijas aptvertā laikposma. Stratēģija ir sagatavota, pamatojoties uz MK 2015. gada 28. aprīļa instrukciju Nr. 3. „Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu”.

Pamatojoties uz šo darbības stratēģiju, ZM izstrādā savu ikgadējo darbības plānu. Savukārt ZM padotības iestādes savas darbības stratēģijas izstrādā, ņemot vērā ZM darbības stratēģijā noteikto.

1.2. Ministrijas mandāts, misija un funkcijas

ZM ir vadošā valsts pārvaldes iestāde lauksaimniecības, meža un zivsaimniecības nozarēs.

ZM misija (virsmerķis) ir rūpēties par pārtikas ražošanas ilgtspēju vietējā tirgū, nodrošinot pārtikas nekaitīgumu un dzīvnieku labturību, sekmēt lauku cilvēkresursu un uzņēmējdarbības attīstību, kā arī nodrošināt priekšnoteikumus ilgtspējīgai Latvijas dabas resursu apsaimniekošanai.

ZM funkcijas ir izstrādāt lauksaimniecības, zivsaimniecības, meža un pārtikas nozares politiku, kā arī organizēt un koordinēt šīs politikas īstenošanu un īstenot citas darbības atbilstoši ZM nolikumam.

1.3. Ministrijas darbības virzieni un to mērķi

Pašlaik Latvijā ir labas iespējas arī turpmākam nozaru produkcijas apjoma, pievienotās vērtības un ražošanas efektivitātes būtiskam pieaugumam, kā arī pieejamo zemes resursu pilnvērtīgai izmantošanai. Šīs iespējas ir jāizmanto, lai nozares uzņēmēji varētu sekmīgi un ekonomiski izdevīgi attīstīt ražošanu, apmierinot arvien lielāko pieprasījumu pēc lauksaimniecības un meža produkcijas, pārtikas un biomasas un Latvijas iekšējā patēriņā aizstājot importa produkciju, kā arī lai palielinātu nozares preču un pakalpojumu eksporta apjomu.

Tiek plānots, ka stratēģijas īstenošanas trīs gadu periodā 2017.–2019. gadā ZM budžetā kopumā būs pieejami 1,8 mljrd. *euro*, no kuriem 13 % paredzēti valsts pamatfunkciju īstenošanai un 87 % – ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto un finansēto projektu un pasākumu īstenošanai.

Ievērojot savu pilnvarojumu un funkcijas, lai daudzās un dažādās ZM ikdienas darbības koordinētu un sasaistītu ar iestādes budžetu, kā arī NEVIS, panākot to vienotu virzību uz virsmērķi, ZM ir noteikti šādi pieci darbības virzieni (sk. 1. pielikumu).

- **Pārtikas un dzīvnieku barības nekaitīgums, pārtikas higiēna un kvalitāte, dzīvnieku veselība, labturība un aizsardzība** ar mērķi nodrošināt nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas apriti un augstu dzīvnieku veselības līmeni.
- **Nozaru uzņēmējdarbības attīstības veicināšana** ar mērķi veicināt ilgtermiņā konkurētspējīgas (ekonomiski efektīvas un uz tirgu orientētas) uzņēmējdarbības attīstību, ievērojot reģionāli līdzsvarotas attīstības principus.
- **Cilvēkresursu attīstības veicināšana laukiem** ar mērķi veicināt lauku iedzīvotāju spēju, prasmju un zināšanu attīstību, lai radītu plašākas iespējas ienākumu gūšanai un nodarbinātībai laukos.

- **Dabas resursu ilgtspējības saglabāšana** ar mērķi nodrošināt dabas resursu racionālu izmantošanu un apsaimniekošanas ilgtspējību.
- **Nozaru pārvaldība un politikas plānošana** ar mērķi efektīvi un kvalitatīvi nodrošināt Zemkopības ministrijas darbības stratēģijas plānošanu un īstenošanu.

Pēc nozīmes un būtības visi pieci ZM darbības virzieni ir vienlīdzīgi. Ar tiem ilggadēji tiek radīts mērķorientēts kopīgs ietvars daudzajām un dažādajām darbībām un pasākumiem, ko ZM nozares interesēs organizē par sava budžeta līdzekļiem. Visi pieci darbības virzieni kopā nodrošina resora sekmīgu darbību tautsaimniecības ilgtspējīgas attīstības interesēs.

No budžeta finanšu ieguldījumu aspekta ietilpīgākais ministrijas darbības virziens ir „Nozaru uzņēmējdarbības attīstības veicināšana”, kuram 2017.–2019. gadā plānoti 90 % no kopējā finansējuma. Savukārt darbības virzienam „Nozaru pārvaldība un politikas plānošana”, kas būtībā ir ZM ikdienas darbība, ietverot ministrijā nodarbināto darbu, atvēlēts tikai 1 % no kopējā ZM budžetam pieejamā finansējuma. Darbībai pārējos trīs darbības virzienos tiks izmantoti 9 % no iepļānotā kopējā finansējuma. Izvērstis plānoto finanšu līdzekļu sadalījums pa budžeta apakšprogrammām ir pieejams ZM budžeta paskaidrojumos. Stratēģijas 2. nodaļā „Stratēģijas valsts budžeta programmu daļa” ir atspoguļoti kopējie plānotie dati par finansējuma sadalījumu pa darbības virzieniem stratēģijas īstenošanas periodā.

1.4. Ministrijas prioritātes 2017.–2019. gada periodā

- Nodrošināt ES un valsts finansējuma pieejamību nozarei.
- Veicināt lauku saimniecību un pārtikas uzņēmumu konkurētspēju, uzlabot lauku uzņēmējdarbības vidi, veicināt vides, klimata, lauku ainavas uzlabošanu mežu dzīvotspējas attīstību.
- Nodrošināt zivju resursu ilgtspējīgu pārvaldību, zivsaimniecības konkurētspējas veicināšanu un Zivju resursu mākslīgās atražošanas plāna 2017.–2020. gadam īstenošanu.
- Veicināt vietējo kvalitatīvo pārtikas produktu ar augstu pievienoto vērtību ražošanu un patēriņu, tostarp tiesiskā regulējuma, atbalsta pasākumu un publiskā iepirkuma, arī zaļā publiskā iepirkuma, nosacījumu pilnveidošanu un organizēt darbu pie pārtikai piemērojamās pievienotās vērtības nodokļa likmes diferencēšanas iespēju izvērtēšanas.
- Veicināt veterināros pasākumus, ar kuriem tiek sasniegts augsts sabiedrības veselības un dzīvnieku veselības aizsardzības līmenis.
- Ieviest un īstenot efektīvus uz riska novērtēšanu balstītus uzraudzības un kontroles pasākumus pārtikas, tostarp saskarei ar pārtiku paredzētu materiālu, nekaitīguma, higiēnas un kvalitātes, kā arī dzīvnieku veselības, barības, labturības un aizsardzības, tirdzniecības un veterināro zāļu jomā, lai nodrošinātu iedzīvotājus ar nekaitīgu un kvalitatīvu pārtiku, pasargātu valsti no dzīvnieku infekcijas slimību izplatības un veicinātu dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes produktu eksportu. Ieviest EK rekomendācijas, lai mazinātu pārtikas krāpniecības gadījumus, veicinot godīgu konkurenci starp uzņēmējiem.
- Īstenot meliorēto zemju ilgtspējīgu apsaimniekošanu un valsts meliorācijas sistēmu uzturēšanu, tostarp saistībā ar ES struktūrfondu projektiem un plūdu riska faktoru samazināšanas pasākumiem.
- Gādāt par meža ugunsdrošības uzraudzības un meža ugunsdzēsības tehnisko nodrošinājumu, tostarp specializētā meža ugunsdzēsības autotransporta un degvielas iegādi un efektīvu izmantošanu.
- Nodrošināt Latvijas interešu aizstāvēšanu ES un starptautiskā līmenī.
- Veicināt bioekonomikas nozaru un starpnozaru attīstību, izstrādājot un ieviešot inovatīvas pieejas dabas resursu efektīvai un ilgtspējīgai izmantošanai, lai attīstītu tautsaimniecību, panākot augstu pievienoto vērtību, veicinot arī eksportu un nodarbinātību.

1.5. Ministrijas darbības virzienu raksturojums

1.5.1. Darbības virziens “Pārtikas un dzīvnieku barības nekaitīgums, pārtikas higiēna un kvalitāte, dzīvnieku veselība, labturība un aizsardzība”

Darbības virziena mērķis:

Nodrošināt nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas apriti un augstu dzīvnieku veselības līmeni.

Pašreizējās situācijas apraksts

Dzīvniekus mēdz skart dažādas infekcijas slimības, ko ierosina vīrusi, baktērijas, parazīti vai priona proteīni, un tās var diagnosticēt tikai ar noteiktām laboratorijas metodēm dzīvnieka dzīves laikā vai pēc dzīvnieka nāves. Sevišķa vērība ir jāpievērš infekcijas slimību ierosinātājiem, kuri var izraisīt saslimšanu gan cilvēkiem, gan dzīvniekiem (zoonozēm) un, skarot plašāku dzīvnieku populāciju, var nozīmīgi ietekmēt ne vien dzīvnieku veselību, bet arī sabiedrības veselību kopumā, tāpēc būtiski ir arī ierobežot ierosinātāju rezistences pret antimikrobiālajiem līdzekļiem attīstību, lai samazinātu apdraudējumu gan cilvēku, gan dzīvnieku veselībai. Tā kā infekcijas slimību ierosinātāji izplatās vai nu kontaktā ar dzīvnieku, kas ir slims, vai ar iespējamo infekcijas slimības avotu – dzīvnieku produkciju, kontaminētu barību, blakusproduktiem, priekšmetiem vai vektoriem (kukaiņiem), vai arī aerogēni (gaisa pilienu veidā), nenovērtējama nozīme ir biodrošības, kā arī dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu tirdzniecības nosacījumu ievērošanai, lai saglabātu vai uzlabotu dzīvnieku veselības aizsardzību valsts līmenī, neradot labvēlīgus apstākļus infekcijas slimību ierosinātāju izplatībai Latvijā. Pašlaik Latvija ES ir ieguvusi gan no govju tuberkulozes, govju enzootiskās leikozes, govju brucelozes un aitū kazu brucelozes oficiāli brīvas valsts statusu, gan Pasaules Dzīvnieku veselības organizācijas (OIE) atzīto no mutes un nagu sērgas, govju mēra, Āfrikas zirgu mēra un trakumsērgas brīvas valsts statusu, kā arī nenozīmīga govju sūkļveida encefalopātijas riska valsts statusu. Šāds statuss atvieglo dzīvnieku tirdzniecību gan ES kopējā tirgū, gan arī ar trešajām valstīm, un ir svarīgi iegūto statusu saglabāt arī turpmāk. Mikroorganismu rezistence pret antimikrobiālajiem līdzekļiem ir kļuvusi par globālu apdraudējumu cilvēku un dzīvnieku veselībai un dzīvībai. ES Padome 2016. gada 17. jūnijā apstiprināja Padomes secinājumus “Nākamie soļi saskaņā ar pieeju “Viena veselība”, lai apkarotu mikrobu rezistenci”, aicinot katru dalībvalsti līdz 2017. gada vidum ieviest uz “Vienas veselības” pieeju balstītu nacionālo rīcības plānu antimikrobiālās rezistences (AMR) ierobežošanai un stiprināt AMR attīstības un izplatības riska izvērtēšanu un uzraudzību cilvēkos, dzīvniekos, pārtikā un vidē, kā arī paredzot ES līmeņa kontroles mehānismus, lai pārliecinātos par valstu atbilstošu rīcību. Lai nodrošinātu mērķtiecīgu un efektīvu AMR ierobežošanu, ZM kopš 2013. gada oktobra darbojas darba grupa AMR ierobežošanai dzīvnieku veselības jomā, un tā ir izstrādājusi nacionālo rīcības plānu AMR ierobežošanai dzīvnieku veselības jomā. Plānā paredzēti pasākumi, ar kuriem veicināt antimikrobiālo līdzekļu piesardzīgu un atbildīgu lietošanu dzīvniekiem, tostarp nodrošinot antimikrobiālo līdzekļu uzskaiti, piesardzīgu un atbildīgu lietošanu, AMR monitoringu un veicinot nozares profesionāļu un sabiedrības iesaisti un informētību par AMR un dzīvnieku veselības, labturības un biodrošības jautājumiem.

Pašlaik, īstenojot mikroorganismu uzraudzības un kontroles programmu, notiek salmonelozes ierosinātāju, kampilobaktēriju un indikatorbaktēriju, kā arī to rezistences pret noteiktiem antimikrobiāliem līdzekļiem uzraudzība, lai nodrošinātu ierosinātāju profilaksi un apkaršanu visā pārtikas ķēdē, kā arī veicinātu tādu antimikrobiālo līdzekļu lietošanu dzīvnieku slimību ārstēšanai, pret kuriem attiecīgajiem ierosinātājiem nav izveidojusies rezistence.

Kopš 2012. gada notiek darbs pie Dzīvnieku veselības datubāzes. Datubāze veidota tā, lai būtu iespējams reģistrēt novietnes, kurām ir piešķirts no dzīvnieku infekcijas slimībām brīvas novietnes statuss, un valsts uzraudzībā esošas infekcijas slimības un ziņot par tām PVD. Lai pilnveidotu zāļu izplatīšanas un lietošanas izsekojamību, zāļu atliekvielu uzraudzību dzīvnieku izcelsmes produktos un samazinātu antimikrobiālo līdzekļu lietošanu lauksaimniecības dzīvnieku ārstēšanā, nepieciešams turpināt darbu pie dzīvnieku veselības datubāzes pilnveidošanas, nodrošinot, ka tajā tiek ievadīta informācija par dzīvnieku ārstēšanai un profilaksei izmantotajām zālēm.

ES kopš 2015. gada notiek darbs pie regulas projekta par veterinārajām zālēm. Lai saglabātu un pilnveidotu sabiedrības interesēm atbilstošu veterināro zāļu jomas normatīvo regulējumu, ierobežotu AMR radīto apdraudējumu cilvēku un dzīvnieku veselībai, pilnveidojot vakcīnu pieejamību, efektīvu antimikrobiālo līdzekļu izplatīšanu un atbildīgu lietošanu, ir jāturpina darbs pie normatīvā regulējuma, ar ko tiek reglamentēta veterināro zāļu joma gan ES, gan valstī.

Lai nodrošinātu svaigpiena kvalitātes līmeņa saglabāšanu un uzlabošanu, LDC datubāzē tiek uzturēta un papildināta elektroniskā svaigpiena kvalitātes datubāze, ietverot arī citu dzīvnieku sugu un citas Eiropas Savienības dalībvalsts svaigpiena ražotāja kvalitātes rādītājus. Svaigpiena ražotāji, pircēji un pārstrādātāji

uzrauga saražotā svaigpiena kvalitāti, izmantojot pieejamo informāciju par svaigpiena kvalitātes rādītāju vidējo ģeometrisko lielumu. Šo informāciju izmanto arī PVD oficiālajai kontrolei, lai nodrošinātu efektīvu svaigpiena kvalitātes kontroles mehānismu.

Atbilstoši zinātnes attīstībai un ES jurisdikcijas prasībām spēkā esošās regulas un direktīvas tiek pastāvīgi pārstrādātas vai papildinātas. Pārtikas nekaitīguma un kvalitātes jomā aktuālākās tēmas ir pārtikas higiēna, kontrole, marķējums, pārtikas piesārņojums, pārtikas piedevas, aromatizētāji, fermenti, speciālā pārtika atsevišķām patērētāju grupām, kā arī dzeramais ūdens, minerālūdens un materiāli, kuri paredzēti saskarei ar pārtiku. Notiek darbs pie nacionālā regulējuma par pārtikā aizliegtajiem un ierobežoti lietojamiem augiem.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu, cilvēku un dzīvnieku veselībai, dzīvībai un videi nekaitīgu barības apriti, arī turpmāk ir jāsaglabā uz risku balstītā oficiālā kontrole visos barības aprites posmos no barības ieguves līdz tās izbarošanai dzīvniekiem (primārā ražošana, ieguve, pirmapstrāde, apstrāde, pārstrāde, ražošana, iepakošana, uzglabāšana, izplatīšana, transportēšana, pārvietošana pāri valsts robežai un laišana tirgū). Tāpat, lai dalībvalstu pieeja visā ES būtu saskaņota, nepieciešams turpināt darbu, pārstāvot Latvijas intereses EK un ES Padomē dzīvnieku barības aprites jomā, īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas priekšlikuma izskatīšanā par ārstnieciskās dzīvnieku barības izgatavošanu, laišanu tirgū un lietošanu. Regulas priekšlikums paredz vienotu ārstnieciskās dzīvnieku barības un starpproduktu izgatavošanu, tirdzniecību un lietošanu dalībvalstīs vienlaikus, nodrošinot augstu drošības līmeni un atspoguļojot tehnikas attīstību šajā jomā. Priekšlikuma mērķis ir harmonizēt prasības ārstnieciskās barības ražošanai, uzglabāšanai un laišanai tirgū ES, lai dalībvalstīs būtu vienota pieeja un ES tiktu atvieglota ārstnieciskās barības aprīte.

Tā kā Līguma par ES darbību 13. pantā ir atzīts, ka dzīvnieki ir jutīgas būtnes un ka ES dalībvalstīm ir jāvelta pienācīga uzmanība dzīvnieku labturības prasībām, nosakot un īstenojot Eiropas Savienības lauksaimniecības un zivsaimniecības, politiku, EK 2017. gada 24. janvārī ir pieņēmusi lēmumu par Komisijas ekspertu grupas "Dzīvnieku labturības platforma" izveidi. Jaunajā ekspertu grupā, kuras galvenais uzdevums ir palīdzēt Komisijai uzturēt regulāru dialogu par jautājumiem, kas tieši saistīti ar dzīvnieku labturību, piemēram, par tiesību aktu īstenošanu, zinātnisko atziņu apmaiņu, inovācijām un labu dzīvnieku labturības praksi (iniciatīvām) vai starptautiska līmeņa sadarbību dzīvnieku labturības jomā, Latvijas interešu aizstāvība ir visai būtiska, jo grupa sniegs atbalstu Komisijai saistībā ar būtiskiem ES jautājumiem, kam var būt saistība ar citām jomām, piemēram, tirdzniecību, antimikrobiālo rezistenci, pārtikas nekaitīgumu, zinātnisko pētniecību un vidi.

Stratēģijas īstenošanas laikā jāturpina iesaistais darbs dzīvnieku labturības jomā, veicinot efektīvu sabiedrības līdzdalību dzīvnieku aizsardzības jomā un organizējot Dzīvnieku aizsardzības un labturības konsultatīvās padomes sēdes.

Lai sekmētu dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes produktu tirdzniecību, ir jāsniedz atbalsts iesaistītajām pusēm ZM kompetences jomās, kā arī jānodrošina Latvijas interešu pārstāvību saistītajos jautājumos EK, Padomē un Pasaules Tirdzniecības organizācijas Sanitārajā un fitosanitārajā Komitejā.

Tā kā pārtikas ražotājs pēc iesaistīšanās pārtikas kvalitātes shēmās iegūst noteiktas priekšrocības, pēdējo gadu laikā ir palielinājies gan pārtikas kvalitātes shēmās iesaistījušos uzņēmumu skaits, gan arī sertificēto produktu skaits, tādēļ ir jānodrošina atbilstoši kontroles pasākumi, lai nemaldinātu patērētājus un nemazinātos prečzīmju uzticamība tirgū.

Līdz ar ES atļautā ģenētiski modificēto produktu klāsta paplašināšanos ir arī lielāka iespējamiība, ka tie nonāks Latvijas tirgū, tāpēc ir jāorganizē to atbilstoša uzraudzība un kontrole, lai nodrošinātu augsta līmeņa aizsardzību visos ģenētiski modificēto organismu aprites posmos, novērstu negatīvo ietekmi uz cilvēku un dzīvnieku veselību vai vidi un saglabātu bioloģisko daudzveidību.

Latvijā vērojama strauja uztura bagātinātāju tirgus paplašināšanās – PVD katru gadu reģistrē līdz pat 600 jaunu produktu, tomēr PVD kontrolēs tiek konstatētas daudzas neatbilstības – pievienotas aizliegtas un marķējumā nenorādītas vielas, nepietiekams vai pārmērīgs, marķējumam neatbilstošs vitamīnu un citu aktīvo vielu daudzums.

Informatīvajā ziņojumā par nepieciešamo finansējumu uztura bagātinātāju uzraudzības un kontroles, kā arī sabiedrības izglītošanas jomā skaidrots, ka PVD finanšu resursu trūkuma dēļ pagaidām nespēj īstenot pilnīgu uztura bagātinātāju pirmstirgus kontroli, vairāk līdzekļu nepieciešams novirzīt uztura bagātinātāju laboratoriskajai kontrolei un jāpastiprina uztura bagātinātāju aprites kontrole iekšējā tirgū un uz Latvijas Republikas ārējās robežas. Atbilstoši noteiktajām uzraudzības prioritātēm jāīsteno patērētāju informēšanas un izglītošanas pasākumi uztura bagātinātāju jomā.

Politikas rezultāti					
Nr.	Politikas rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskā vērtība		
			2017. gads	2018. gads	2019. gads
1.	Nodrošināta rūpnieciskai pārstrādei paredzētā svaigpiena atbilstība kvalitātes prasībām	% apjoms no kopējā	93	93	94
2.	Novērsta iespēja maldināt patērētāju par pārtikas sastāvu noteiktās pārtikas produktu grupās	Produktu grupu skaits	2	2	3
3.	Saglabāta ražotāju konkurētspējas cūkkopības nozarē, izmantojot jaunas cūku liemeņu klasifikācijas metodes	Atbilstoši klasificēti cūku liemeņi % no kopējā klasificējamo liemeņu skaita	100	100	100
4.	Valsts pasargāta no dzīvnieku infekcijas slimībām un veicināta lauksaimniecības dzīvnieku tirdzniecība	Īstenoto valsts uzraudzības un kontroles programmu skaits	18	18	18
5.	Saglabāts no dzīvnieku infekcijas slimībām brīvas valsts statuss (ES un OIE noteiktajā līmenī)	To infekcijas slimību skaits, no kurām valsts ir brīva	9	9	9
6.	Veicināta ražotāju iesaistīšanās NPKS un patērētājiem dota iespēja iegādāties augstas kvalitātes vietējos pārtikas produktus	Sertificēto produktu skaits	650	700	750

Svarīgākie vidēja termiņa uzdevumi

1. Ar PVD darbību uzturēt un attīstīt esošo valsts uzraudzības un kontroles sistēmu pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un veterināro zāļu aprites jomās.
2. Ar BIOR darbību nodrošināt laboratoriskos un diagnostiskos izmeklējumus kompetences jomās (tostarp pārtikas aprite, dzīvnieku veselība, veterināro zāļu aprite un to atliekvielu kontrole, mikroorganismu rezistences monitorings, dzīvnieku barības aprite un robežkontrole).
3. Ar PVD darbību īstenot dzīvnieku infekcijas slimību uzraudzības, profilakses un apkarošanas pasākumus, lai pasargātu valsts teritoriju no valsts uzraudzībā esošo dzīvnieku infekcijas slimību uzliesmojumiem.
4. Nodrošināt PVD darbības kapacitātes tālāku attīstību, arī konkurētspējīgu atalgojumu nodarbinātajiem, lai mazinātu kadru mainību.

Darbības virziena īstenošanas resursi

Darbības virziens tiek finansēts šādās ZM budžeta apakšprogrammās:

20.01.00 Pārtikas drošības un veterinārmedicīnas valsts uzraudzība un kontrole;

20.02.00 Pārtikas aprites un veterinārmedicīnas valsts uzraudzības laboratoriskie izmeklējumi;

70.06.00 Izdevumi citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai.

Resursi norādīti indikatīvi un stratēģijas īstenošanas laikā var tikt papildināti.

Budžeta līdzekļu saņēmēji un izpildītāji: PVD, BIOR.

1.5.2. Darbības virziens “Nozaru uzņēmējdarbības attīstības veicināšana”

Darbības virziena mērķis

Veicināt ilgtermiņā konkurētspējīgas (ekonomiski efektīvas un uz tirgu orientētas) uzņēmējdarbības attīstību, ievērojot reģionāli līdzsvarotas attīstības principus.

Esošās situācijas apraksts

Lai veicinātu zivsaimniecības uzņēmumu konkurētspēju un vides ilgtspēju, ar Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2014–2020 tiks turpināts atbalsts inovācijām, jaunu vai uzlabotu tehnoloģiju, procesu un produktu izstrādei un ieviešanai ražošanā visos zivsaimniecības sektoros, produktīvām investīcijām un vides un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai akvakultūrā, pievienotās vērtības un zivsaimniecības produktu eksportu veicinošām investīcijām un pasākumiem. Atbalsts tiks sniegts arī zvejas kontroles pasākumiem un zivsaimniecības datu vākšanai, zivsaimniecībai nozīmīgo teritoriju attīstības pasākumiem un jūras vides stāvokļa monitoringam.

Stratēģijas īstenošanas laikā, lai tiešā veidā veicinātu lauku uzņēmējdarbību, atbalstot zināšanu un inovāciju līmeņa celšanu un labās prakses apmaiņu, nodrošinot ieguldījumus materiālajos aktīvos, lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstībā ar uzsvaru uz mazajām un vidējām saimniecībām un pārtikas uzņēmumiem, kā arī ar ieguldījumiem sekmējot ekonomiski aktīvo un uz tirgu orientēto saimniecību skaita palielināšanos, un lai netiešā veidā atbalstītu vietējas nozīmes infrastruktūras uzlabošanu, atbalsts tiks sniegts saistībā ar ELFLA LAP 2014–2020. Maksājumu iestādes funkcijas pilda LAD saskaņā ar MK 2014.gada 30.septembra noteikumu Nr. 599 „Noteikumi par Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda, kā arī par valsts un Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku un zivsaimniecības attīstībai finansējuma administrēšanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā” 9.punktu.

Lai sniegtu mērķtiecīgāku atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai, tiks pilnveidoti atbalsta pasākumu īstenošanas nosacījumi, izdarot attiecīgus grozījumus LAP, ZRP un nacionālos tiesību aktos. Stratēģijas īstenošanas laikā, gatavojoties nākamajam ES finanšu plānošanas periodam, ZM kompetencē ir izvērtēt un sagatavot savu redzējumu par KLP mērķiem, tostarp par lauku attīstības mērķiem un ieguldījumiem, pēc 2020. gada. ZM un LAD ar ELFLA un EJZF tehniskās palīdzības līdzfinansējums ļauj nodrošināt LAP un ZRP efektīvu pārvaldību, uzraudzību, novērtēšanu, kontroli un revīziju, kā arī informācijas un publicitātes pasākumu īstenošanu. Sadarbībā ar akciju sabiedrību “Attīstības finanšu institūcija Altum” tiks turpināti atbalsta pasākumi, izsniedzot aizdevumus apgrozāmo līdzekļu un lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei, jo tas ir viens no būtiskākajiem nosacījumiem uzņēmuma stabilai attīstībai nākotnē. Šo atbalsta pasākumu mērķis darīt pieejamu finansējumu tiem uzņēmumiem, kam ir ekonomiski pamatoti attīstības plāni, bet nav iespējas saņemt aizdevumu komercbankā trūkstošā nodrošinājuma un palielinātā riska dēļ.

Stratēģijas īstenošanas laikā Latvijas lauksaimnieki turpinās saņemt tiešos maksājumus. Jebkura saimniecība, kas nodarbojas ar lauksaimniecisko ražošanu un uz atbalsttiesīgas lauksaimniecības zemes izpilda minimālos atbalsta saņemšanas nosacījumus, savstarpējās atbilstības nosacījumus un ievēro klimatam un videi labvēlīgas prakses, var saņemt VPM un zaļināšanas maksājumu. Īpaša atbalsta shēma paredzēta arī mazām saimniecībām un papildu atbalsts – jaunajiem lauksaimniekiem. Savukārt atbalstu par saražotajām vienībām jeb brīvprātīgi saistīto atbalstu varēs saņemt saimniecības 13 lauksaimniecības nozarēs, kas aptver dažādas lopkopības un augkopības specializācijas.

Lai veicinātu Latvijā saražotu lauksaimniecības un pārtikas produktu lielāku patēriņu un produkcijas noieta tirgu paplašināšanos:

- tiek īstenoti lauksaimniecības un pārtikas produktu veicināšanas pasākumi iekšējā un ārējās tirgos. ES lauksaimniecības produktu veicināšanas un informēšanas pasākumu sistēma dod iespēju profesionālām lauksaimniecības un pārtikas nozaru vai starpnozaru organizācijām izstrādāt un īstenot līdz pat trīs gadus ilgas programmas noteiktu lauksaimniecības produktu popularizēšanai gan iekšējā ES tirgū, gan ārpus tā, izmantojot ES līdzfinansējumu līdz pat 80 % apmērā;
- tiek īstenoti pasākumi zaļo publisko iepirkumu sistēmas pilnveidošanai pārtikas piegādes un ēdināšanas pakalpojumu iepirkumos, lai veicinātu paaugstinātas kvalitātes vietējo pārtikas produktu īpatsvaru zaļajos publiskajos iepirkumos. Sadarbībā ar LLKC un vietējām pašvaldībām tiek īstenoti pasākumi Latvijas pārtikas preču īpatsvara palielināšanai publiskajos iepirkumos un patēriņā;
- tiek pilnveidotas pārtikas kvalitātes shēmu prasības, kā arī Pārtikas nozares padomē koordinēti ar pārtikas nozari saistīti jautājumi un risinātas būtiskas pārtikas nozares problēmas.

Tā kā aizvien svarīgāks kļūst jautājums par sabiedrības un bērnu izglītošanu par kvalitatīvu un veselīgu pārtiku uzturam, Latvijā jau vairākus gadus arī ar valsts līdzfinansējumu ir ieviestas ES atbalsta shēmas par augļu un dārzeņu un piena piegādi izglītības iestādēm – “Skolām paredzēti augļi un dārzeņi” un “Skolām paredzēts piens”. Abu programmu mērķis ir veicināt šo produktu patēriņu skolēnu vidū, sekmēt skolēnu pareizas un veselīgas ēšanas paradumus un sniegt ieguldījumu cīņā ar aptaukošanās problēmu. Programmas skolēnu vidū ir

populāras – to apliecina augstie programmu apguves rādītāji: 2015./2016. mācību gadā programmā “Skolām paredzēts piens” piedalījās gandrīz 85% izglītojamo no kopējā pirmsskolas un 1.–9. klases izglītojamo skaita, bet programmā “Skolām paredzēti augļi un dārzeņi” – 96 % 1.–9. klases skolēnu. Turklāt programmas ir vērstas ne tikai uz produktu izsniegšanu, bet arī uz skolēnu izpratnes veicināšanu par veselīgu uzturu ar dažādiem izglītojošiem pasākumiem. Līdz 2017. gada 31. jūlijam abas programmas turpinās darboties atsevišķi un ar atšķirīgiem administrēšanas nosacījumiem. Savukārt no 2017. gada 1. augusta, ievērojot izdarītos grozījumus ES normatīvajos aktos, abas atbalsta programmas tiks ietvertas vienotā regulējumā, piemērojot vienādus administrēšanas, ES atbalsta aplokšņu noteikšanas, uzraudzības un kontroles nosacījumus. Tādējādi arī turpmāk tiks īstenotas abas programmas, lai veicinātu veselīga uztura paradumu veidošanos skolas vecuma bērniem, tomēr būs sarežģīti sasniegt augstākus rezultātus nekā iepriekšējā periodā, jo vidēji gadā tiks piešķirts mazāks ES atbalsts nekā iepriekš.

Lai ražošanu varētu plānot un pielāgot pieprasījumam (īpaši no kvalitātes un kvantitātes viedokļa), koncentrēt piedāvājumu un biedru saražoto produktu laist tirgū, kā arī optimizēt ražošanas izmaksas un stabilizēt ražotāju cenas, atbalsts augļu un dārzeņu ražotāju organizācijām saistībā ar ES tirgus kopējo organizāciju tiks sniegts arī turpmāk. Patlaban Latvijā ir atzītas divas dārzeņu un viena ogu ražotāju organizācija, kas apvieno 33 ražotājus. Savukārt divas augļu ražotāju grupas, kas apvieno 30 ražotāju, 2018. gadā kļūs par ražotāju organizāciju (ražotāju grupas galvenais uzdevums ir piecu gadu laikā sasniegt atbilstību ražotāju organizācijas kritērijiem, bet pēc 2013. gada KLP reformas tirgus kopējā organizācijā jaunas ražotāju grupas vairs nevar tikt atzītas).

Par valsts tehniskās uzraudzības efektīvu attīstību un uzturēšanu ir atbildīga VTUA, kuras pārziņā ir ne vien traktortehnikas un tās piekabju valsts tehniskā, tirgus, traktortehnikas tirgotāju un vadītāju un mācību procesa uzraudzība, uzturot traktortehnikas, tās piekabju un traktortehnikas vadītāju informatīvo sistēmu, bet arī sabiedrības informēšana par lauksaimniecības nozares attīstības vēsturi un materiālo un nemateriālo liecību popularizēšana par saimniekošanu un dzīvi Latvijas laukos no 19. gadsimta beigām līdz mūsdienām.

Latvijas tautsaimniecības, pasaules ekonomikas un vides aizsardzības mērķu sasniegšanai nepieciešama izcila, uz attīstību, inovācijām un resursu efektivitāti vērsta zinātniskā pētniecība. Lai no valsts un ES atbalsta nodrošinātu lauksaimniecības nozaru politikas izstrādi un attīstību, ir piešķirti finanšu līdzekļi lauksaimniecībā izmantojamiem zinātnes pētījumiem. Finanšu līdzekļus administrē un uzrauga Lauku atbalsta dienests.

Lauksaimniecībā un pārtikā izmantojamo augu ģenētisko resursu saglabāšana tiek finansēta no valsts atbalsta lauksaimniecībai (subsīdijām). Latvijas Valsts mežzinātnes institūta „Silva” telpās ir izveidota kultūraugu ģēnu banka, kurā tiek saglabāti aptuveni 2000 Latvijas izcelsmes augu ģenētisko resursu genotipu no 72 augu sugām. Kultūraugu ģenētisko resursu kolekcijas atrodas arī selekcijas institūtos, LLU un Nacionālajā botāniskajā dārzā. Ierobežotā finansējuma dēļ ģenētisko resursu kolekcijās esošo augu sugu genotipu paraugi tiek tikai saglabāti, lai gan tiem būtu nepieciešams arī raksturojums, novērtējums un potenciālo izmantošanas iespēju izvērtējums. Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana tiek finansēta no valsts atbalsta lauksaimniecībai (subsīdijām). Saglabāt ģenētiskos resursus ir svarīgi tāpēc, lai ilgtspējīgi nodrošinātu dzīvnieku kvalitātes uzlabošanu un efektīvu lopkopības produkcijas ražošanu. Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšanā ir iesaistīti dzīvnieku audzētāji, kas īsteno šķirnes lauksaimniecības dzīvnieku audzētāju organizāciju izstrādātās ciltsdarba (saglabāšanas) programmas. Turklāt ir būtiski, ka lauksaimniecības dzīvnieku ģenētiskie resursi (vietējo šķirņu dzīvnieki) tiek turēti vairākās saimniecībās, jo tā apdraudētās šķirnes ir labāk pasargātas no izzušanas, ja uzliesmo kādas infekcijas slimības.

Politikas rezultāti					
Nr.	Politikas rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskā vērtība		
			2017. gads	2018. gads	2019. gads
1.	Uzlabota nozaru uzņēmējdarbības attīstība un konkurētspēja	Bruto pievienotā vērtība uz vienu nodarbināto pārtikas nozarē (tūkst. euro)	14,5	14,8	15
		Vietējo pārtikas produktu īpatsvars kopējā patēriņā (%)	63,2	63,8	64,5
2.	Notikusi traktortehnikas uzraudzība un uzturēta tās drošības	Notikusi saimnieciskajā darbībā izmantotās traktortehnikas kontrole un uzraudzība, % no VTUA datubāzes	61	61,5	62
3.	Nodrošināta traktortehnikas vadītāju kvalifikācija (zināšanas un prasmes)	Kārtoto eksāmenu skaits	13 000	13 300	13 500

4.	Veicināts nozares eksports	Nozares (lauksaimniecība, pārtika, meži, zivis) eksporta īpatsvars kopējā nozaru ārējās tirdzniecības apjomā (%)	59,8	59,9	60,1
5.	Īstenotas ES programmas „Skolas auglis” un „Skolas piens”	Programmā „Skolām paredzēti augļi un dārzeņi” iesaistīto skolēnu skaits no kopējā valstī esošo 1.–9. klases skolēnu skaita, %	96	96	96
		Programmā „Skolām paredzēts piens” iesaistīto skolēnu skaits no kopējā valstī esošo 1.–9. klases skolēnu skaita, %	85	85	85
6.	Turpinātas ES atbalsta shēmas augļu un dārzeņu ražotāju organizācijām ES tirgus kopējā organizācijā	Augļu un dārzeņu ražotāju organizāciju saražotās produkcijas tirgus daļa no kopējās valstī saražotā augļu un dārzeņu apjoma, %	16	18	18

Svarīgākie vidēja termiņa uzdevumi

1. AR LAD un LDC darbību, izmantojot valsts atbalstu, uzlabot lauksaimnieciskās ražošanas efektivitāti, veidojot konkurētspējīgu un daudzfunkcionālu lauksaimniecības nozari.
2. Ar LAD darbību veicināt no lauksaimniecības gūto ienākumu palielināšanos, kā arī radīt priekšnoteikumus valsts un ES atbalsta līdzekļu investīciju iespējām un KLP mehānismu darbībai Latvijā.
3. Ar VTUA darbību nodrošināt tautsaimniecībā izmantojamās traktortehnikas atbilstību normatīvajām prasībām un traktortehnikas vadītāju zināšanu un prasmju pārbaudi.
4. Ar LAD darbību nodrošināt LAP pasākumu īstenošanu, akcentējot atbalstu zināšanu un inovāciju līmeņa celšanai un labās prakses apmaiņai, kā arī mazajām un vidējām saimniecībām, jaunajiem lauksaimniekiem, ilgtspējīgai vides un dabas resursu apsaimniekošanai un teritorijas apdzīvotības saglabāšanai.
5. Ar LAD darbību ZRP paredzēto publisko finansējumu piesaistīt zvejas un akvakultūras produktu pievienotās vērtības palielināšanai, eksporta iespēju attīstībai, kā arī zivsaimniecības resursu ilgtspējai.
6. Nodrošināt LAP un ZRP efektīvu pārvaldību, uzraudzību, novērtēšanu, kontroli un revīziju, kā arī informēšanas un publicitātes darbību īstenošanu.

Darbības virziena īstenošanas resursi

Darbības virziens tiek finansēts šādās ZM budžeta apakšprogrammās:

- 21.01.00 Valsts atbalsts lauksaimniecības un lauku attīstībai;
- 21.02.00 Sabiedriskā finansējuma administrēšana un valsts uzraudzība lauksaimniecībā;
- 64.08.00 Izdevumi Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) projektu un pasākumu īstenošanai (2014–2020);
- 65.08.00 Maksājumu iestādes izdevumi Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) projektu un pasākumu īstenošanai (2014–2020);
- 65.09.00 Citu institūciju izdevumi Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) projektu un pasākumu īstenošanai (2014–2020);
- 65.20.00 Tehniskā palīdzība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) apgūšanai (2014–2020);
- 65.21.00 Atmaksas valsts pamatbudžetā par Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) finansējumu (2014–2020);
- 66.08.00 Maksājumu iestādes izdevumi Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) projektu un pasākumu īstenošanai (2014–2020);
- 66.09.00 Citu institūciju izdevumi Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) projektu un pasākumu īstenošanai (2014–2020);
- 66.20.00 Tehniskā palīdzība Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) apgūšanai (2014–2020)

66.21.00 Atmaksas valsts pamatbudžetā par Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) finansējumu (2014-2020).

Resursi norādīti indikatīvi un stratēģijas īstenošanas laikā var tikt papildināti.

Budžeta līdzekļu saņēmēji un izpildītāji: ZM, LAD, LDC, VTUA.

1.5.3. Darbības virziens “Cilvēkresursu attīstības veicināšana laukiem”

Darbības virziena mērķis

Veicināt lauku iedzīvotāju spēju, prasmju un zināšanu attīstību, lai radītu plašākas iespējas ienākumu gūšanai un nodarbinātībai laukos.

Esošās situācijas apraksts

Izglītoti cilvēki, kam pieejamas kvalitatīvas zināšanas, jaunāko zinātnes sasniegumu ieviešana nozarē un praktisko prasmju pilnveidošana ir noteicošie faktori līdzsvarotā Latvijas lauku attīstībā.

LLU sagatavo augstākā līmeņa speciālistus ZM kompetences nozarēs – lauksaimniecībā, veterinārmedicīnā, mežsaimniecībā un kokapstrādē, pārtikas tehnoloģijā, bioekonomikā un lauku attīstībā, kā arī tām nepieciešamajās atbalsta nozarēs. ZM īsteno nozares izglītības un zinātnes politikas vadību un izpildes uzraudzību, lai ilgtermiņā ievērotu 2009.gadā (ZM 30.11.2009 Vadības apspriedes protokola 7.2.- 4/72 – VAP 2.punkts) noteikto valsts budžeta finansēto studiju vietu plānošanu atbilstoši studiju virzienu iedalījumam, kurā lauksaimniecība, veterinārmedicīna, mežzinātne, mežizstrāde, hidroinženierzinātne, lauksaimniecības inženierzinātne, kokapstrāde, pārtikas zinātne un pārtikas produktu tehnoloģija noteiktas kā prioritārie virzieni. ZM, apstiprinot LLU Attīstības stratēģiju 2015-2020.gadam, ir atbalstījusi LLU centienus un attīstības vīziju – kļūt par modernu starptautiski atzītu un prestižu universitāti, kas aktīvi iekļaujas vienotā Eiropas augstākās izglītības un zinātnes telpā:

Vīzija - LLU ir viena no vadošajām Baltijas jūras reģiona zinātnes un tehnoloģiju universitātēm ar specializāciju dabas resursu ilgtspējīgā izmantošanā sabiedrības dzīves kvalitātes paaugstināšanai.

Misija - veidot starptautiski konkurētspējīgu intelektuālo potenciālu, pamatojoties uz izcilību pētniecībā, pētniecības rezultātu pielietošanu tautsaimniecībā, augstu studiju kvalitāti un efektīvu LLU pārvaldību.

LLU no 2017.gada (2017.gada 15. janvārī stājās spēkā likums "Par sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Bulduru Dārzkopības vidusskola") kļuva par BDV kapitāldaļu turētāju. BDV mērķis ir, uzturot un pilnveidojot savu mācību, metodisko, materiālo un organizatorisko bāzi, sagatavot kvalificētus speciālistus dārzkopībā un ar to saistītajās jomās, pamatuzdevums – dot iespēju personām pēc pamatizglītības vai vidējās izglītības ieguves apgūt profesionālās vidējās izglītības programmas dārzkopībā un ar to saistītajās jomās, kā arī turpināt izglītības iegūvi atbilstošās studiju programmās LLU.

Lai veicinātu lauku attīstības politikas īstenošanu, ievērojot ES un nacionālajos tiesību aktos noteiktās prasības, ZM un LLKIC katru gadu slēdz līgumu, tajā paredzot ka LLKIC īstenojamo informācijas ieguves, analīzes un apmaiņas pasākumu kopumu. Šie pasākumi ietver lauku saimniecību apsekošanu, lai iegūtu ikgadēju Valsts Centrālās statistikas pārvaldei nepieciešamo informāciju par Latvijas lauksaimniecību (tostarp zemes izmantošanu, kultūraugu aizņemto platību, kopražu, saražoto lopkopības produkciju, augkopības un lopkopības produkcijas izlietojumu u.c.), lauksaimniecības bruto seguma aprēķināšanu, lai palīdzētu lauku uzņēmējiem racionalizēt un optimizēt savu ražošanu, laukaugu ražu prognožu ikgadēju sagatavošanu, SUDAT darbībai nepieciešamo datu un informācijas apkopošanu un iesniegšanu AREI analīzei.

Politikas rezultāti					
Nr.	Politikas rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskā vērtība		
			2017. gads	2018. gads	2019. gads
1.	Valsts budžeta finansētas studiju vietas Latvijas Lauksaimniecības universitātē pamatstudijās, maģistratūrā un doktorantūrā	vieta skaits	2615	2615	2615
2.	Valsts budžeta finansētas mācību vietas Bulduru Dārzkopības vidusskolā	vieta skaits	178	178	178

Svarīgākie vidēja termiņa uzdevumi

1. Ar LLU darbību nodrošināt nozarei nepieciešamās vidējās profesionālās izglītības un tālākizglītības ieguves iespējas Bulduru dārzkopības vidusskolā.
2. Ar LLU darbību dot iespēju iegūt augstāko akadēmisko un profesionālo izglītību nozarei svarīgās jomās.
3. Nodrošināt iespēju īstenot fasādes atjaunošanas un restaurācijas darbus valsts nozīmes aizsargājamā arhitektūras pieminekļi Jelgavas pilī, kurā izvietota LLU administrācija un mācību auditorijas.
4. Ar LLKIC darbību gādāt par specifiskas informācijas periodisku apkopošanu un analīzi, lai īstenotu lauku attīstības politiku un palīdzētu lauku uzņēmējiem, kā arī iegūtos datus paziņotu EK.
5. Ar LLKIC darbību atbalstīt kvalitatīvu un nozaru izaugsmes iespējām atbilstīgu konsultāciju pakalpojumu pieejamību visā Latvijas lauku teritorijā.

Darbības virziena īstenošanas resursi

Darbības virziens tiek finansēts šādās ZM budžeta apakšprogrammās:

22.01.00 Profesionālā izglītība;

22.02.00 Augstākā izglītība;

22.05.00 Dotācija SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" informācijas analīzes un apmaiņas sistēmai;

22.06.00 Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta finansēto projektu īstenošana.

Resursi norādīti indikatīvi un stratēģijas īstenošanas laikā var tikt papildināti.

Budžeta līdzekļu saņēmēji un izpildītāji: LLU, LLKIC.

1.5.4. Darbības virziens "Dabas resursu ilgtspējības saglabāšana"

Darbības virziena mērķis

Nodrošināt dabas resursu racionālu izmantošanu un apsaimniekošanas ilgtspējību.

Esošās situācijas apraksts

Latvija ir unikāla ar lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamiem zemes resursiem. Vairāk nekā divus miljonus hektāru aizņem potenciāli lauksaimniecībā izmantojamas zemes. Savukārt meži aizņem 52 % Latvijas teritorijas – tas ir ceturtais augstākais rādītājs Eiropā. Mežs dod nozīmīgu ieguldījumu kopējā Latvijas tautsaimniecības ilgtspējīgā attīstībā, jo nodrošina izejvielas atjaunojamu un videi draudzīgu produktu ražošanai. Atbilstoši apsaimniekots, tas ļauj pildīt nozīmīgas ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas. Meža likumā un uz tā pamata izdotajos tiesību aktos ir noteikti ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas pamatprincipi katram īpašniekam piederošos mežos. Valsts meža dienests uzrauga meža apsaimniekošanu, izmantošanu un medības reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanu, kā arī pārtrauc un novērš to pārkāpumus, tā gādājot par Latvijas meža politikā noteikto mērķu un principu īstenošanu. Meža valsts reģistrā tiek uzturēta aktuālā informācija par saimniecisko darbību mežā, meža resursiem un saimnieciskās darbības ierobežojumiem, un tā ir svarīga, lai novērtētu meža apsaimniekošanu un tās pārmaiņas laika gaitā. Par ugunsdzēsību mežā un meža zemēs atbild Valsts meža dienests, kura pārziņā ir meža ugunsgrēka vietas atklāšana, ugunsgrēka ierobežošana un tā likvidācija, kā arī ugunsgrēka vietas uzraudzība. Meža un purvu ugunsgrēki ne tikai rada zaudējumus īpašumam, bet arī var apdraudēt iedzīvotāju drošību un veselību, un Valsts meža dienests rūpējas par to, lai šī ietekme būtu, cik vien iespējams, minimāla. Tā kā arvien aktuālāks kļūst jautājums par likumīgi iegūtas koksnes apripi, spēkā esošais regulējums, kurā noteiktas arī sankcijas par nelikumīgām darbībām, veicina to, lai tirgū nonāktu likumīgi iegūta koksne. Valsts meža dienests uzrauga arī šo prasību izpildi, tostarp attiecībā uz importēto koksni.

Valsts atbalsta šādus galvenos pasākumus meža ilglaicīgo funkciju stabilizācijai: 1) meža nozares attīstības veicināšanu, 2) medību saimniecības attīstības veicināšanu, 3) statistiskās informācijas iegūšanu par meža resursiem un zemes faktisko izmantošanu.

Meža nozares atbalsta un attīstības programmu finansēšanai, meža zinātniskajai izpētei un sabiedrības izglītošanai un informēšanai ir izveidots Meža attīstības fonds. Fonda finanšu līdzekļus veido valsts budžeta dotācija no vispārējiem ieņēmumiem, juridisku un fizisku personu ziedojumi, kā arī ārvalstu palīdzība. Medību saimniecība ir dabas resursu apsaimniekošanas sistēma, kas vienlaikus ar medību produkcijas iegūvi nodrošina šo resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Lai attīstītu medību saimniecību, ir izveidots Medību saimniecības attīstības fonds. Ar Meža attīstības fonda un Medību saimniecības attīstības fonda palīdzību tiek īstenoti aktuāli zinātniskās izpētes un sabiedrības izglītošanas un informēšanas projekti. ZM ir šo fondu turētāja, savukārt to finanšu līdzekļus administrē un uzrauga LAD saskaņā ar MK 2014.gada 30.septembra noteikumu Nr. 599 „Noteikumi par Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda, kā arī par valsts un Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un

lauku un zivsaimniecības attīstībai finansējuma administrēšanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā” 9.punktu.

Lai nepieļautu nelikumīgi iegūtu kokmateriālu laišanu tirgū, uzlabotu likumīgi iegūtu kokmateriālu piedāvājumu un palielinātu pieprasījumu pēc likumīgi iegūtiem koka izstrādājumiem, 2013. gada 3. martā stājās spēkā ES Kokmateriālu regula - EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) Nr. 995/2010 (2010. gada 20. oktobris). Latvijā kompetentās iestādes, kas koordinē šīs regulas piemērošanu, ir ZM un VMD.

Lai infrastruktūras objektus, lauksaimniecības zemi, meža zemi un apdzīvotas vietas pasargātu no applūšanas, kā arī nodrošinātu lauku teritoriju ilgtspējīgu apsaimniekošanu un informāciju par meliorācijas kadastra un hidrometrijas datiem, tiek uzturētas valsts meliorācijas sistēmas un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas. Šie uzdevumi ietver 1) valsts meliorācijas sistēmu un pretplūdu hidrotehnisko būvju (tostarp polderu) un ar to ekspluatāciju saistīto objektu izveidošanu un (vai) uzlabošanu; 2) hidromelioratīvo būvju regulāru apsekošanu un tehniskā stāvokļa novērtēšanu; 3) ĢIS digitālās datubāzes izveidošanu un uzturēšanu par valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu kvantitatīvo un kvalitatīvo stāvokli; 4) meliorācijas kadastra informācijas digitalizāciju, informācijas aktualizāciju par valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmām un īpašniekiem piederošā zemē esošām meliorācijas sistēmām un būvēm (Latvijā ir meliorēti 64 % lauksaimniecībā izmantojamās zemes). Tas zemes īpašniekiem, pašvaldībām, valsts iestādēm un infrastruktūras (ceļu, dzelzceļu, cauruļvadu, lidlauku u.c.) būvniekiem dod iespēju iegūt informāciju par lauksaimniecībā izmantojamās zemes un meža zemes meliorācijas sistēmām, būvēm un to izvietojumu teritorijā, lai varētu apsaimniekot zemi un atvieglotu būvniecību, apmežošanu un meliorācijas sistēmu avārijas seku likvidēšanu. Pareizi nosusinātā lauksaimniecības zemē kultūraugu ražība ir ievērojami lielāka. Mežos, kuros ir ierīkotas vai atjaunotas meliorācijas sistēmas, tiek uzlaboti meža apsaimniekošanas apstākļi, tādēļ vairākkārt palielinās koku gadskārtu platums – rodas papildu koksnes pieaugums. Ūdens režīmu regulēšanas sistēmas ievērojami uzlabo lauksaimniecības zemes, apdzīvoto vietu, ceļu, dzelzceļu un citu infrastruktūras objektu izmantošanas un attīstības iespējas. Meliorācijas sistēmas zemei kā ražošanas resursam nodrošina lielāku pievienoto vērtību, un tas savukārt ļauj palielināt valsts kopproduktu, nodokļu ieņēmumus un eksportu, kā arī veicināt lauku apdzīvotību un nodarbinātību, mežsaimniecisko produktivitāti un mežu vērtības kāpumu.

Tā kā lielas Rīgas HES ūdenskrātuvei piegulošās teritorijas ir zemākas par ūdenskrātuves uzstādīšanas līmeņiem, tajās ir izbūvēti polderi. Uzturēšana tehniskā kārtībā Rīgas HES hidrotehniskās būves ir primārs uzdevums, lai novērstu plūdu risku, ja tiktu pārrauti aizsargdambji vai pārstātu darboties šo polderu sūkņu stacijas. Lai pielāgotos klimata pārmaiņām, samazinot plūdu risku, un nepasliktinātu iedzīvotāju dzīves kvalitāti, kā arī veicinātu saimnieciskās darbības konkurētspēju un turpmāku pastāvēšanu, aizsargdambjus ir nepieciešams atjaunot vai pārbūvēt, kā arī gādāt par polderu sūkņu pastāvīgu apkopi un remontu. Ar Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraizsardzības būvju ekspluatācijas nodrošināšanu tiks novērsts plūdu risks Ogres un Ikšķiles apbūvētajā zemē aptuveni 2000 ha platībā, kā arī lauksaimniecības, mežu un apbūves teritorijās 2700 ha platībā.

Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai un ģenētiski modificēto organismu uzraudzībai tiek veidota no ģenētiski modificētajiem organismiem brīvo zonu karte. 2017. gada sākumā ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanas aizliegums bija noteikts 100 novados jeb 91% Latvijas novadu.

Lai analizētu augsnes auglības mainīguma tendences un plānotu LIZ apsaimniekošanas politiku, Valsts augu aizsardzības dienests uztur un papildina Kultūraugu uzraudzības valsts informācijas sistēmas Augšņu agroķīmiskās izpētes datubāzi par zemes auglību.

Augu veselības jeb fitosanitārijas jomā Latvijā ir izveidota ES un starptautiskajām prasībām atbilstoša sistēma, kas Latvijai dod iespēju iesaistīties augu un augu produktu tirdzniecībā ar ES un citām pasaules valstīm. Atšķirībā no citām ES valstīm Latvijā ir salīdzinoši maz ,augu karantīnas organismu. Augu karantīnas organismu monitorings un uzraudzība nodrošina kvalitatīvas Latvijas lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcijas ražošanu, veicinot konkurētspēju un nodrošinot eksportu.

Augu aizsardzības līdzekļu (AAL) lietošana ir priekšnoteikums lielu un kvalitatīvu ražu iegūšanai un līdz ar to arī konkurētspējai, tomēr tie jālieto pamatoti un pareizi, lai samazinātu AAL lietošanas radītos riska faktorus un ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, tā saglabājot dabas resursus un to izmantošanas iespēju ilgtermiņā. Viens no veidiem, kā sasniegt šo mērķi, ir izmantot vidi saudzējošas tehnoloģijas – integrēto augu aizsardzību. Integrētās augu aizsardzības principi savās saimniecībās ir jāievieš visiem profesionālajiem AAL lietotājiem. Lai pilnveidotu augu aizsardzības sistēmu kopumā, jānodrošina, lai Latvijā ir apmācīti AAL lietotāji, operatori, pārdevēji un konsultanti un profesionālie AAL lietotāji izmanto pārbaudītas un drošas AAL iekārtas.

Ar sēklu un šķirņu aprites uzraudzību Latvijas lauksaimniekiem un patērētājiem ir pieejams kvalitatīvs sēklas materiāls, bet tas ir priekšnosacījums lielāku ražu ieguvei un līdz ar to arī konkurētspējai.

Videi draudzīgas, racionālas un ilgtspējīgas zivju resursu apsaimniekošanas pamats Latvijas jurisdikcijā esošajos iekšējos un jūras piekrastes ūdeņos, teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos Baltijas jūrā ir kvalitatīvs novērtējums par vides un ekoloģiskajiem apstākļiem, zivju barības bāzi, zivju krājumu struktūru un stāvokli, kā arī dažādu zvejas rīku ietekmi uz noteiktiem resursiem un biotopiem. Tikai ar valsts pasūtītiem izpētes darbiem, ko īsteno BIOR, var sniegt pamatotas zinātniskas rekomendācijas nacionālajai zvejas un makšķerēšanas (tostarp vēžošanas un zemūdens medību) regulēšanai un pārvaldībai. Zinātniskās

rekomendācijas ir arī ES apspriežamo zvejas pārvaldības pasākumu un regulu pamatā un BIOR pētījumu rezultāti ļauj sagatavot argumentētu Latvijas pozīciju, lai aizstāvētu Latvijas viedokli šajos jautājumos. Valstij ir paredzēta noteikta atbildība par zivju resursu stāvokli tās publiski izmantojamajos ūdeņos. Tā kā cilvēku ietekme uz zivju resursiem (saimnieciskā un HES darbība ūdeņos, zivju resursu ieguve) ir tikpat intensīva kā iepriekš, ir jāturpina zivju resursu atražošanas un ilgtspējas saglabāšana. Šajā jomā ir pieņemts Zivju resursu mākslīgās atražošanas plāns 2017.–2020. gadam, kura mērķis ir uzturēt ilgtspējīgi izmantojamus un daudzveidīgi publiski pieejamus iekšējo ūdeņu zivju resursus Latvijā. Īstenojot plānā paredzētos pasākumus:

- tika panākts maksātkā, vēžošanā, zemūdens medībās un zvejā pieejamo zivju resursu pieaugums vismaz par 500 tonnām gadā. Latvijas ūdeņi ik gadu tiks papildināti vismaz ar 13 milj. gab. zivju mazuļu (lašiem, taimiņiem, līdakām, zandartiem, vimbām, sīgām u.c. zivīm, kā arī vēžu mazuļiem un nēģu kāpuriem). Tāpat visā plāna darbības periodā ūdeņos tiks ielaisti 2,4 milj. stikla zušu;
- veidosies labvēlīgs zivju resursu stāvoklis uzņēmējdarbības attīstībai zvejniecībā un zivkopībā, ar ūdeņiem saistītā tūrisma un citās jomās;
- palielināsies ieņēmumi valsts un pašvaldību budžetā no iemaksām par zvejas un maksātkā, vēžošanas tiesībām (maksātkā, vēžošanas un zemūdens medību kartes, licences u.c.);
- uzlabosies publiski pieejamo ezeru un upju zivju dzīvotnes, tiks izveidotas jaunas zivju nārsta vietas, nojaukti aizsprosti u.c.

Lai veicinātu zivju resursu ilgtspējīgu izmantošanu un to bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, kā arī zivju resursu pieejamību sabiedrībai, ļoti būtisks ir ZF finansiālais atbalsts zivju atražošanas un aizsardzības pasākumiem, zinātnisko pētījumu īstenošanai saistībā ar zivju resursu izpēti, kā arī novērtējums par piesārņojuma un saimnieciskās darbības ietekmi uz zivju resursiem. Par ZF finanšu līdzekļu sadalījumu, to piešķiršanu vai atteikšanu lemj ZF padome, kuras darbu organizē ZM. ZF finanšu līdzekļus, pamatojoties uz ZF pieņemtajiem lēmumiem, administrē LAD.

Politikas rezultāti					
Nr.	Politikas rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskā vērtība		
			2017. gads	2018. gads	2019. gads
1.	Nodrošināti fitosanitārie nosacījumi lauksaimniecības augu produkcijas ražošanai un ārējai tirdzniecībai	Esošie augu karantīnas organismi (skaits)	14	14	14
2.	Samazināti augu aizsardzības līdzekļu un mēslojuma lietošanas radītie riska faktori un ietekme uz cilvēku veselību un vidi, ieviešot integrētu augu aizsardzības sistēmu	To saimniecību īpatsvars, kurās kultūraugi tiek audzēti atbilstoši integrētās audzēšanas vadlīnijām (%)	20	30	40
3.	Publiski pieejamo iekšējo ūdeņu zivju resursi papildināti ar zivju kāpuriem, mazuļiem un smoltiem, tostarp nēģu kāpuriem (milj. gab.)	(milj. gab.)	15	15	15
4.	Augošu koku krāja	(milj. m ³)	670	670	670
5.	Nodrošināta meža resursu pieejamība pašreiz un nākamajām paaudzēm	Meža platība, 1000 ha	3260	3260	3260

6.	Ar sabalansētu augsnes mēslošanu un atbilstošiem agrotehniskajiem pasākumiem panākta ilgtspējīga augsnes auglība	Platība, kurā piecu gadu periodā notikusi augšņu agroķīmiskā izpēte (% no LIZ kopplatības)	7,0	7,0	7,4
----	--	--	-----	-----	-----

Svarīgākie vidēja termiņa uzdevumi

1. Ar VMD darbību nodrošināt meža resursu valsts uzraudzību, lai saglabātu meža un meža nozares ilgtspēju.
2. Ar MSAF, MAF un „Silava” darbību īstenot valsts atbalsta pasākumus meža ilglaicīgo funkciju stabilizācijai, meža nozares attīstībai un medību saimniecības attīstībai.
3. Ar ZMNĪ darbību gādāt par valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu uzturēšanu un ekspluatāciju.
4. Ar ZMNĪ starpniecību ievākt meliorācijas kadastra un hidrometrijas datus.
5. Ar ZMNĪ darbību novērst plūdu risku Daugavas HES ūdenskrātuvēm piegulošajās teritorijās.
6. Ar „BIOR” darbību panākt Latvijas zivju resursu ilgtspējīgu un saudzīgu izmantošanu.
7. Ar LAD starpniecību sniegt atbalstu pasākumiem, kas veicina zivju resursu ilgtspējīgu izmantošanu un to bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.
8. Ar VAAD darbību garantēt valsts fitosanitāro drošību, augu un augu produktu eksportu un ilgtspējīgu augsnes auglību.
9. Sadarbībā ar Valsts meža dienestu un Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldi nodrošināt to prasību izpildi, kuras noteiktas EP Regulas Nr. 995/2010, ar ko nosaka pienākumus tirgus dalībniekiem, kas laiž tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus, un EP Regulā Nr. 2173/2005 par *FLEGT* licencēšanas sistēmu kokmateriālu importam.

Darbības virziena īstenošanas resursi

Darbības virziens tiek finansēts šādās ZM budžeta apakšprogrammās:

24.01.00 Meža resursu valsts uzraudzība;

24.02.00 Valsts atbalsta pasākumi meža nozarē;

25.01.00 Zivju izmantošanas regulēšana, atražošana un izpēte;

25.02.00 Zivju fonds;

26.02.00 Meliorācijas kadastra uzturēšana, valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācija un uzturēšana;

26.03.00 Ikgadējie maksājumi par Daugavas kaskādes HES zemes resursiem nodarīto kaitējumu kompensēšanu;

27.00.00 Augu veselība un augu aprites uzraudzība.

Resursi norādīti indikatīvi un stratēģijas īstenošanas laikā var tikt papildināti.

Budžeta līdzekļu saņēmēji un izpildītāji: VAAD, ZMNĪ, „Silava”, LDC, VMD, BIOR, LAD.

1.5.5. Darbības virziens “Nozaru vadība un politikas plānošana”

Darbības virziena mērķis

Efektīvi un kvalitatīvi nodrošināt Zemkopības ministrijas darbības stratēģijas plānošanu un īstenošanu.

Esošās situācijas apraksts

ZM par darbības virzienam pieejamo finansējumu plāno un organizē savu ikdienas darbu kā valsts pārvaldes iestāde nozares un tautsaimniecības interesēs, sedzot arī nodarbināto darba izmaksas. Pēc būtības ar šim darbības virzienam atvēlēto budžetu ZM tiek organizēti un pārvaldīti pārējie četri darbības virzieni. Plānojot un organizējot ikdienas darbu, tiek ņemts vērā NAP, VRP un nozaru plānošanas dokumentos noteiktais. Ikgadējais ministrijas darba plāns tiek sagatavots, ievērojot darbības stratēģiju.

2017.–2019. gada plānošanas periodā ZM kompetencē ir nodrošināt Latvijas interešu īstenošanu ES institūcijās lauksaimniecības, zivsaimniecības, veterinārajā un fitosanitārajā jomā, tostarp orientējot visā šajā periodā katru mēnesi pārstāvēt Latvijas intereses vienā ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes sanāsmē, vienā līdz četrās ES Īpašās lauksaimniecības komitejas sanāsmēs, četrās līdz astoņās Pastāvīgo pārstāvju komitejas sanāsmēs, kā arī divdesmit līdz četrdesmit EK vai Eiropas Padomes ekspertu

darba grupās. Lai varētu uzpildīt šīs funkcijas, katru mēnesi ir jāsagatavo nacionālās pozīciju un instrukcijas, informatīvo ziņojumi un citi dokumenti, tie jāsaskaņo ar citām ministrijām un valsts pārvaldes iestādēm un nevalstiskajām organizācijām, kā arī jāapstiprina Ministru kabinetā un Saeimā. Plānots intensīvs darbs, lai aizstāvētu un īstenotu Latvijas intereses lauksaimniecības, zivsaimniecības, veterinārajā un fitosanitārajā jomā, Apvienotajai Karalistei izstājoties no ES. Visā 2017.–2019. gada plānošanas periodā ZM kompetencē ir saskaņot citu ministriju izstrādāto dokumentu, tostarp nacionālo pozīciju un instrukciju, projektus par Latvijas interešu ievērošanu ES institūcijās, izvērtējot šo projektu atbilstību Latvijas interesēm lauksaimniecības, zivsaimniecības, veterinārajā un fitosanitārajā jomā. Tāpat visā 2017.–2019. gada plānošanas periodā ZM kompetencē ir pārņemt ES tiesību aktu normas lauksaimniecības, zivsaimniecības, veterinārās un fitosanitārās jomā un tās ieviest Latvijas normatīvajos aktos. Turpināsies darbs pie priekšlikumiem par 2015. gadā ieviestās Valsts informācijas sistēma darbam ar ES dokumentu (ESVIS) funkcionalitātes uzlabošanai.

2017.–2019. gadā ZM ir jānodrošina lauksaimniecības, zivsaimniecības un mežsaimniecības nozaru ārpolitisko interešu pārstāvniecība, lai veicinātu Latvijas eksportspējīgo produktu nokļūšanu starptautiskajā tirgū, kā arī lai kopīgi un saskaņoti ar citām valstīm veidotu tādus apstākļus un noteikumus lauksaimniecības attīstībai nākotnē, kuri ļautu sekmīgi pārvarēt globālās problēmas (piemēram, saistībā ar lauksaimniecības un vides ilgtspējības un resursu trūkumu). ZM starptautiskā sadarbība galvenokārt būs vērsta uz Austrumu partnerības valstīm (Armēniju, Azerbaidžānu, Baltkrieviju, Gruziju, Moldovu un Ukrainu), Baltijas jūras reģiona valstīm (Igauniju, Lietuvu, Vāciju, Poliju un Krieviju), Āzijas (Ķīnu) un Tuvo Austrumu valstīm.

2017. gadā ZM sāka īstenot starptautisku projektu "Ilgtspējīga reģionālā bioenerģijas politika: nosacījumu maiņa (*Sustainable regional bioenergy policies: a game changer*)" jeb *BIO4ECO*, kurā līdz ar Latviju ir iesaistītas vēl 7 ES valstis – Spānija, Somija, Francija, Slovēnija, Bulgārija, Itālija un Rumānija. Ir uzsākta gatavošanās jaunajam Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas finanšu instrumenta periodam līdz 2021. gadam, kurā ZM ir iecerējusi īstenot divus projektus – "Ilgtspējīgas zemes resursu pārvaldības veicināšana, izveidojot harmonizētas augsnes datubāzes un augsnes izpētes metodiku Latvijas augsnes resursu ilgtspējīgai apsaimniekošanai" un "Ugunsdzēsības efektivitātes palielināšana meža zemēm". Minēto projektu īstenošana 2017.–2019. gadā ir atkarīga no tā, vai tos apstiprinās līdzekļu devēji.

Lopkopības un ciltsdarba jomā ZM plāno strādāt pie lopkopības nozaru konkurētspējas celšanas, pilnveidojot šķirnes lauksaimniecības dzīvnieku ciltsdarba sistēmu valstī un ieviešot jauno ES Dzīvnieku audzēšanas regulu. Lai šis darbs noritētu, ļoti būtiska būs sadarbība ar dažādām vietējām un starptautiskām NVO, vispirms jau attiecībā uz šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijām un Eiropas reģionālo dzīvnieku ģenētisko resursu koordinācijas centru. Stratēģijas īstenošanas laikā ir jāpilnveido regulējums sēklkopībā saskaņā ar ES prasībām, tostarp Augu šķirņu aizsardzības likums, radot labvēlīgus nosacījumus selekcionāru atlīdzības iegūšanai, kā arī jāizstrādā Labas lauksaimniecības prakses nosacījumi amonjaka emisiju samazināšanai. Lauksaimniecības ilgtspējības attīstības jautājumā nepieciešams sagatavot platformu bioekonomikas attīstībai, ņemot vērā saistītās politikas jomas un to mērķus un tajās integrējot bioekonomikas principus, lai nodrošinātu augstas pievienotās vērtības produktu ražošanu no biomasas, sekmētu zinātnes un uzņēmējdarbības sinerģiju un inovāciju ieviešanu ražošanā, radītu labi atalgotas darbavietas lauku teritorijās, mazinātu atkarību no fosilajiem resursiem, ilgtspējīgi izmantotu atjaunojamos bioloģiskos resursus, vienlaikus saglabājot bioloģisko daudzveidību un mazinot ietekmi uz klimata pārmaiņām. Papildus tam plānots identificēt no izmaksu viedokļa efektīvu lauksaimniecības zemes apsaimniekošanas pasākumu kopu, lai veicinātu lietderīgu zemes izmantošanu un mazinātu ražošanas ietekmi uz klimata pārmaiņām un gaisa piesārņojumu, un izveidot aramzemes un zālāju siltumnīcefekta gāzu emisiju un CO₂ piesaistes uzskaites sistēmu, kā arī attīstīt lauksaimniecības augšņu informācijas datu kopu, īpaši sekmējot informācijas ieguvu par augsnes oglekli. Stratēģijas īstenošanas laikā jāveicina gan lauksaimniecībā un pārtikā izmantojamo augu un dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana un izmantošana un ar tiem saistīto savvaļas sugu ģenētisko daudzveidība, gan piekļuve ieguvumiem, ko sniedz ģenētisko resursu un ar tiem saistīto tradicionālo zināšanu izmantošana, un to taisnīga koplietošana, kā to paredz starptautiskās vienošanās.

Stratēģijas īstenošanas laikā būs pieejams publiskais atbalsts zivsaimniecības nozares konkurētspējas attīstībai un ar to saistīto dabas resursu ilgtspējīgai izmantošanai. Tiks turpināta Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020. gada pasākumiem piemērojamo normatīvo aktu izstrāde, pilnveidošana un ieviešana, īpaši akcentējot atbalstu zivju produkcijas noieta tirgū paplašināšanai, akvakultūras produkcijas ražošanas apjomu palielināšanai un zvejniecības konkurētspējas nodrošināšanai. Notiks nepieciešamo normatīvo aktu izstrāde un pilnveidošana, lai veicinātu un attīstītu uzņēmējdarbību, kā arī samazinātu administratīvo slogu ar zivju resursu izmantošanu un zivsaimniecību saistītajās jomās. Būtiska būs Latvijas zivsaimniecības interešu pārstāvība sarunu procedūrās un sadarbībā ar ES institūcijām un starptautiskām organizācijām Zemkopības ministrijas kompetences jautājumos, ietverot arī zvejas iespējas un zvejas pārvaldību, jaunu zivju produktu eksporta tirgū attīstību un atbalstu zivsaimniecības nozarei. Lai sasniegtu ES Kopējās zivsaimniecības politikas un Latvijas zivsaimniecības politikas mērķus, tiks izstrādāti un īstenoti ilgtspējīgi zivsaimniecības pārvaldības un zivju resursu saglabāšanas pasākumi, tostarp Latvijai pieejamo zvejas tiesību izmantošanas pārvaldība aiz piekrastes ūdeņiem, Baltijas jūrā, citu valstu ūdeņos un starptautiskajos ūdeņos, kā arī valsts informācijas

sistēmas "Latvijas zivsaimniecības integrētā kontroles un informācijas sistēma" pilnveidošana elektroniskās zvejas produktu izsekojamības sistēmas nodrošināšanai. Tiks pārraudzīta un koordinēta zivju resursu mākslīgās atražošanas plānā 2017.–2020. gadam ietverto pasākumu izpilde, uzraudzīti BIOR īstenotie valsts pasūtītie izpētes darbi un organizēts Zivju fonda padomes darbs, kā arī uzturēta pastāvīga sadarbība ar zivsaimniecības nozares NVO par nozarei aktuāliem jautājumiem, tostarp sasaucot Zivsaimniecības konsultatīvās padomes sēdes.

ZM ir ieviesusi publiskos pakalpojumus lauku uzņēmējiem un tos turpinās pilnveidot stratēģijas īstenošanas laikā, lai tie būtu efektīvāk saņemami un izmantojami, tādējādi mazinot administratīvo slogu, tomēr ņemot vērā arī visas sabiedrības intereses, galvenokārt no pārtikas nekaitīguma viedokļa. ZM stratēģijas īstenošanas laikā pildīs Vadošās, Sertifikācijas un Revīzijas iestādes funkcijas ELFLA un EJZF līdzfinansēto programmu īstenošanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā. LAAD ir atbildīgs par ELFLA un EJZF vadošās iestādes funkciju izpildi, koordinējot ELFLA un EJZF Uzraudzības komiteju darbību, uzraugot ELFLA un EJZF pārvaldības un kontroles sistēmas darbību un pilnveidojot attiecīgos nacionālos un iekšējos normatīvos aktus. Lai informācijas par LAP un ZRP un to dotajām iespējām nozaru attīstībai visā Latvijā būtu pieejama pēc iespējas tuvāk interesentu dzīvesvietai, tiek īstenota Valsts Lauku tīkla un Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkla darbība un informatīvie pasākumi. Lai nodrošinātu atklātumu nozaru būtiskāko problēmu risināšanā, kā arī koordinētu valsts un sabiedrisko organizāciju darbību nozaru attīstības veicināšanā, sagatavotu un izvērtētu priekšlikumus un nozares regulējošo normatīvo aktu projektus, analizētu starptautisko normatīvo aktu un līgumu ietekmi, ZM ir izveidojusi ciešu sadarbību ar sociālajiem partneriem un nevalstiskajām organizācijām. Šī sadarbība notiek Lauksaimnieku konsultatīvajā padomē, ko veido deviņas nozīmīgākās nozares nevalstiskās organizācijas. Tādējādi stratēģijas īstenošanas laikā ZM darbība un lēmumi būs sabiedrībai atklāti un publiski pieejamāki, ar to izvirzot ZM par vienu no līderēm starp ministrijām sadarbībā ar NVO.

Īstenojot stratēģiju, tiešo maksājumu, tirgus kopējās organizācijas un nozaru ekonomikas jomā tiks uzraudzītas un pilnveidotas tiešā atbalsta shēmas un ES tirgus instrumentu nosacījumi, lai veicinātu atbalsta pieejamību lauksaimniekiem, tā sekmējot ilgtspējīgu un konkurētspējīgu lauksaimniecības attīstību Latvijā, kā arī kontrolētu lauksaimniecības tirgus vadības un uzraudzības sistēmas (*ISAMM*) darbību un sagatavotu un virzītu apspriešanai KLP vienkāršošanas priekšlikumus. Aizstāvēt nozares intereses īpaši svarīgi būs laikā, kad aizsāksies ES KLP reforma pēc 2020. gada. ZM ir jāpilda Vadošās iestādes funkcijas, ieviešot ELGF pasākumus 2014.–2020. gada plānošanas periodā un nodrošinot lauksaimniecības nozaru un tirgus attīstības monitorēšanu, informācijas apkopošanu un uzkrāšanu, novērtēšanu, kā arī analītisku nozaru pārskatu sagatavošanu. Tāpat ZM ir jāpārstāv Latvija Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (*OECD*) lauksaimniecības, tirdzniecības un vides darba grupās, izvērtējot *OECD* pētījumu rezultātus un veicinot tajos gūto secinājumu, labās prakses un rekomendāciju pārņemšanu un izmantošanu lēmumu pieņemšanā. Pārtikas nozares jomā ir jānodrošina lauksaimniecības ekonomiskās informācijas sistēmu (*SUDAT*, *LEK*, *TICIS*) darbība un nacionālās pārtikas kvalitātes shēmas veicināšanas atbalsta pasākumu uzraudzība. Vienlaikus jākoordinē bioloģiskās lauksaimniecības statistiskās informācijas sagatavošana, lauksaimniecības produktu tirgus veicināšanas pasākumi un Latvijas lauksaimniecības un pārtikas sektora pārstāvniecības standu organizēšana starptautiskās izstādēs. Ārējās tirdzniecības jomā ir jāizvērtē ES vienpusējie, divpusējie un daudzpusējie tirdzniecības līgumi (tostarp PTO izplatītie dokumenti) un jāpagatavo Latvijas nostāja, ievērojot Latvijas lauksaimniecības, pārtikas, zivsaimniecības un mežu nozaru intereses. Tāpat ir jānodrošina lauksaimniecības ekonomiskās un statistiskās informācijas sistēmas darbība.

Pārtikas drošuma un higiēnas jomā, lai saskaņotu tiesisko regulējumu saistībā ar oficiālo kontroļu organizēšanu, plānots darbs pie deleģēto aktu pieņemšanas un specifisku normatīvo aktu izstrādes. Būtisks uzdevums ir administratīvā sloga samazināšana gan svaigpiena pārstrādātājiem, lai tiem vairs nav jāaprēķina baktēriju kopskaita un somatisko šūnu skaita vidējais ģeometriskais rādītājs, gan neliela apjoma olu ražotājiem, gan uzņēmumiem, kas ražo pārtiku mājas apstākļos, dodot iespēju marķējumā neietvert uzturvērtības norādi. Turpināsies LDC vienotās svaigpiena kvalitātes elektroniskās datubāzes pilnveidošana, tajā ietverot arī citu dzīvnieku sugu svaigpiena kvalitātes rezultātus. Lai mazinātu pārtikas krāpniecības gadījumus un veicinātu godīgu konkurenci starp uzņēmējiem, tiks veikta papildu kontrole zivīm un olīveļļai. Pārtikas nekaitīguma jomā, lai sakārtotu augu izcelsmes produktu, īpaši uztura bagātinātāju, tirgu Latvijā, sekmējot šo produktu nekaitīgumu patērētājiem, kā arī atvieglotu inovāciju ieviešanu un mazinātu administratīvo slogu pārtikas aprītē iesaistītajiem uzņēmējiem, notiks darbs pie nacionālā normatīvā akta, kas reglamentēs noteiktās pārtikas grupās aizliegtos un ierobežoti lietojamus augus. Lai pārņemtu ES normatīvo aktu prasības nacionālajos normatīvajos aktos, vienlaikus ieviešot riska izvērtēšanas pieeju, tiks pārskatīts un papildināts nacionālais regulējums par dzeramā ūdens nekaitīgumu, atvieglot uzņēmēju darbu. Pārtikas piesārņojuma jomā galvenā aktualitāte ir saglabāt atkāpi no policiklisko aromātisko ogļūdeņražu normas tradicionālajos gaļas un zivju kūpinājumos. ZM intensīvi strādā pie tā, lai ES tieši piemērojamajos normatīvajos aktos būtu noteikts pastāvīgs izņēmums attiecībā uz atsevišķām Latvijas tradicionāli kūpināto gaļas un zivju produktu grupām.

Dzīvnieku veselības un veterināro zāļu jomā turpināsies dzīvnieku infekcijas slimību ierobežošanas un uzraudzības pasākumu īstenošana un pilnveidošana, kā arī veterināro zāļu aprites jomas pilnveidošana (darbs

pie EP regulas projekta par veterinārajām zālēm), lai nodrošinātu augstu dzīvnieku un sabiedrības veselības aizsardzības līmeni, drošu, kvalitatīvu un efektīvu veterināro zāļu pieejamību dzīvnieku slimību profilaksei un ārstēšanai un samazinātu antimikrobiālās rezistences radīto apdraudējumu dzīvnieku un cilvēku veselībai. Stratēģijas īstenošanas laikā tiks ieviesti pasākumi, kas paredzēti nacionālajā rīcības plānā par antimikrobiālās rezistences ierobežošanu dzīvnieku veselības jomā.

Dzīvnieku tirdzniecības, labturības un barības jomā tiks veicināta arvien lielāka sabiedrības līdzdalība. Nepieciešams stiprināt dzīvnieka īpašnieka atbildību par mājas (istabas) dzīvnieku labturības (turēšanas) prasību ieviešanu. ZM dzīvnieku barības aprites jautājumos pārstāvēs Latvijas intereses EK un ES Padomē un dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes produktu tirdzniecības jautājumos – EK, ES Padomē un Pasaules Tirdzniecības organizācijas Sanitārajā un fitosanitārajā Komitejā.

Arī biotehnoloģijas un kvalitātes jomā nacionālās intereses jāpārstāv ES institūcijās un starptautisko organizāciju darba grupās un ir jāizstrādā politiskie dokumenti un normatīvie akti bioloģiskās lauksaimniecības, lauksaimniecības un pārtikas produktu aizsargātu ģeogrāfisko izcelsmes norāžu, cilmes vietu nosaukumu, garantēto tradicionālo īpatnību, NPKS, bioloģiskā drošuma, ģenētiski modificēto organismu un jaunās pārtikas jomās. ZM ir paredzējusi īstenot pasākumus, lai Latvijas teritorija būtu brīva no ģenētiski modificētajiem kultūraugiem. Tiek turpināts aizsāktais darbs pie ES pārtikas kvalitātes shēmas un NPKS, lai patērētājus nodrošinātu ar kvalitatīviem vietējiem pārtikas produktiem. Tāpat ZM pilda koordinācijas centra funkcijas atbilstoši likumam par Kartahas protokolam par bioloģisko drošību (tas pievienots Konvencijai par bioloģisko daudzveidību).

Nepieciešams ne vien aktīvi līdzdarboties Valsts pārvaldes reformu plāna izstrādē, ievērojot valdības norādītos reformu virzienus un darbības, bet arī īstenot šo plānu visā ZM resorā. Lai ieviestu nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikāciju, jāturpina sagatavot un atbilstoši plānam virzīt apstiprināšanai nozares speciālie normatīvie akti, kuros iekļaujami administratīvie sodi. Uzņēmējdarbības vides uzlabošanai un labākas un efektīvākas valsts pārvaldes veidošanai jāievieš princips "konsultē vispirms", attīstot konsultāciju saņemšanas iespējas, ja tādu nav, vai paplašinot tās, kā arī rūpīgi jāpārvērtē administratīvo sodu politika, īpaši tajos pārkāpumos, kur nav paredzēts brīdinājums. Jāturpina darbs arī pie ZM personāla motivācijas monetārās un nemonētārās politikas.

Normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un apjomā ZM gadās par tās valdījumā esošā nekustamā īpašuma objektu pārvaldību, atsavinot tos nekustamos īpašumus, kas vairs nav nepieciešami ZM funkciju veikšanai. ZM valdījumā ir šādi valsts nekustamie īpašumi:

- 963 ēkas (tai skaitā 93 meliorācijas ēkas (būves)) ar aptuveno kopējo platību 439,3 tūkst. m²;
- 10 099 zemes vienības ar kopējo platību 1,653 milj. ha (tai skaitā meža zeme – 9365 zemes vienības ar kopējo platību 1,62 milj. ha, starp kurām ir zemesgrāmatā reģistrētas meža zemes vienības 1,385 milj. ha platībā);
- meliorācijas sistēmas:
  - 105 zemes vienības ar kopējo platību 1054,6 ha;
  - būves – 58 polderu aizsargdambji, 40 polderu sūkņu stacijas, 1586 ūdensnotekas, 8 hidromezgli un caurteku regulatori.

Līdz 2019. gada 31. decembrim tiks pabeigta valsts meža zemes (0,235 milj. ha platībā) reģistrācija zemesgrāmatās.

Tā kā aktuāla ir ar mežu saistītā politika (klimata politika, atjaunojamie energoresursi) ES un nacionālā līmenī, stratēģijas īstenošanas laikā savstarpēji saistīto jautājumu risināšanā ir jānodrošina līdzsvarota pieeja, kurā ņemta vērā meža nozares attīstība. Paredzēts novērtēt Meža un saistīto nozaru pamatnostādņu 2015.–2020. gadam īstenošanas progresu. Zemes pārvaldības mērķis ir, ievērojot samērīguma principu, veicināt ilgtspējīgu zemes izmantošanu, teritorijas attīstību un aizsardzību. ZM, ievērojot savas kompetences robežas un piešķirto finansējumu īsteno valsts politiku racionālu un ilgtspējīgu valsts meža zemes resursu apsaimniekošanā, kas ietver atsavināšanu, nomu, nekustamā īpašuma lietošanas mērķu maiņu u.c. jautājumus. Lai īstenotu zemes pārvaldības mērķi un zemi izmantotu mērķtiecīgi, pragmatiski un atbilstoši tās lietošanas kategorijai, pastāvīgi notiek darbs pie efektīvākas zemes tirgu regulējošo nosacījumu un Latvijas zemes fonda pilnvaru paplašināšanas koncepcijas izstrādes un ieviešanas. Ar LAP 2014.–2020. gada investīciju pasākumiem plānots uzlabot infrastruktūru, kas attiecas uz lauksaimniecības attīstību, meža ražības palielināšanu, audzes veselības un kokmateriālu kvalitātes uzlabošanu, saglabājot un veicinot meža ilgtermiņa ieguldījumu globālajā oglekļa apritē, uzturot bioloģisko daudzveidību un nodrošinot klimata pārmaiņu mazināšanu, kā arī lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspēju. Pasākuma "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" apakšpasākumā "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā" tiek atbalstīta meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana. Ar ERAF finanšu līdzekļu palīdzību tiek īstenots darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.1.2. specifiskā atbalsta mērķis "Samazināt plūdu riskus lauku teritorijās", lai samazinātu plūdu apdraudējumu valstij piederošo hidrobūvju aizsargātajās un regulēto potomālo upju piegulošajās platībās, tā veicinot uzņēmējdarbības attīstību, uzlabojot iedzīvotāju dzīves kvalitāti, kā arī palielinot dabas teritoriju vērtību, pievilcīgumu un produktīvu izmantošanu Latvijas lauku teritorijās. Tāpat tiks

izvērtēta normatīvo aktu prasību efektivitāte meža resursu apsaimniekošanas un medību jomā, kurā būtiski ir īstenot arī valstī aktuālus zinātniskās izpētes, attīstības un sabiedrības informēšanas projektus.

ZM savas kompetences jomās nodrošinās *INSPIRE* direktīvas prasību ieviešanu, kā arī sagatavos aktuālo informāciju par ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu un meža nozares attīstību.

ES fondu finanšu vadības jomā svarīgs uzdevums ir ELGF, ELFLA un EJZF, kā arī citas ārvalstu finanšu palīdzības projektu un pasākumu īstenošanai nepieciešamā finansējuma plānošana valsts budžetā, kā arī plānotā finansējuma izlietojuma uzraudzība un kontrole. Papildus tam tiek pildītas ES un nacionālajos tiesību aktos noteiktās ELGF un ELFLA Kompetentās iestādes un EJZF Sertifikācijas iestādes funkcijas, lai veiksmīgi izdotos investēt ES fondu līdzekļus. ZM budžets tiek plānots tā, lai ar valsts budžeta līdzekļiem efektīvi un pārskatāmi finansētu nozares vajadzības, pieprasot attiecīgus finanšu līdzekļus lauksaimniecības, zivsaimniecības un mežsaimniecības nozarei. Papildus tam tiek nodrošināta arī finanšu politikas un uzraudzības ieviešanu un nozarei atbilstošu dokumentu izstrāde budžeta un finanšu vadības jomā.

Īstenojot stratēģiju, svarīgi ir valsts budžeta līdzekļu un ES fondu finansējumu efektīvi izmantot nozarē, ieviešot ministrijas vadības pieņemtos politisko lēmumus saistībā ar administratīvo resursu plānošanas jautājumiem, informācijas sistēmu darbības nodrošināšanas jautājumiem, vadot nepieciešamo ārējo un iekšējo normatīvo aktu sagatavošanu, organizējot publiskos iepirkumus, veicinot racionālu ministrijas valdījumā esošās administratīvās ēkas apsaimniekošanu, kā arī sekmēt ministrijas uzdevumu īstenošanu, nodrošinot nepārtrauktu ministrijas struktūrvienību administratīvo darbu.

Lietvedības jomā ir jāpilnveido dokumentu "Dienesta vajadzībām" reģistrēšana un aprīte ES valsts informācijas sistēmā (ESVIS). Lietvedības speciālisti piedalās Valsts reģionālās attīstības aģentūras (VRAA) organizētajā ESVIS arhivēšanas funkcionalitātes apmācībā, un viņu pārziņā ir dokumentu aprīte ministrijā un ārpus tās, esošo dokumentu uzdevumu izpildes kontrole, ministrijas dokumentu arhivēšana un nodošana ministrijas arhīvā vai Latvijas Nacionālajā arhīvā.

Iepirkumu un saimnieciskā nodrošinājuma jomā ar nepārtrauktu ministrijas struktūrvienību administratīvo darbu un darbavietu atbilstību darba specifikai ir sekmējama ministrijas uzdevumu īstenošana. Tiek organizēti publisko iepirkumi, tostarp centralizētie iepirkumi, padotības iestāžu vajadzībām atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, ievērojot iepirkuma procedūras atklātumu, piegādātāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem, sagatavojot pēc iepirkuma noslēdzamos līgumus un uzraugot to pienācīgu un kvalitatīvu izpildi. Ministrijas iepirkumos jāveicina zaļā iepirkuma īpatsvars, popularizējot tā nozīmi tautsaimniecības attīstībā. Tāpat ir jānodrošina LAD kā ELGF un ELFLA maksājumu aģentūras ikgadējā sertifikācija par 2018. un 2019. finanšu gadu. Informācijas tehnoloģiju jomā nepieciešams centralizēt un konsolidēt ministrijas un tās padotības iestāžu IKT resursus, veidojot vienotu centralizētu pārvaldāmu virtuālo sistēmu infrastruktūru, kā arī attīstīt koplietošanas informācijas sistēmas, uzlabojot un pilnveidojot esošos risinājumus un veidojot jaunas koplietošanas lietotnes.

Jāturpina attīstīt zemkopības nozares klientu apkalpošanas centru, izveidojot vienotu klientu apkalpošanas risinājumus ar pilnvērtīgām pārbaužu iespējām un atbilstoši pielāgojot iestāžu klientu apkalpošanas procesus. Zemkopības nozares iestāžu darbības efektivitāte ir jāpalielina, nodrošinot starpiestāžu sadarbību, pilnveidojot iekšējos iestāžu darbības procesus un elektroniskos pakalpojumus, kā arī attīstot centralizētu koplietošanas informācijas un komunikāciju tehnoloģiju infrastruktūru.

ZM notiek ne vien iekšējais audits, bet tiek pildītas arī EJZF Revīzijas iestādes funkcijas. Iekšējais audits ar neatkarīgu un objektīvu darbību sniedz iekšējās kontroles sistēmas novērtējumu un konsultācijas, lai pilnveidotu un uzlabotu ministrijas darbību un pārvaldību, saglabātu ministrijas vērtības un palīdzētu ministrijai tās mērķu sasniegšanā. EJZF revīzijas iestāde sniedz neatkarīgu un objektīvu novērtējumu par valsts budžeta un ES finansiālo interešu aizsardzību. Saskaņā ar apstiprināto audita stratēģiju 2017.–2021. gadam tiks sniegts novērtējums par ministrijas un padotības iestāžu atbalsta un pamatdarbības sistēmām, kā arī auditētas ar MK rīkojumu noteiktās prioritātes. Ievērojot revīzijas stratēģiju, tiks sagatavots un EK iesniegts ikgadējais gada kontroles ziņojums un atzinums par EJZF pārvaldības un kontroles sistēmas darbības efektivitāti un veikto darījumu likumību.

Politikas rezultāti					
Nr.	Politikas rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskā vērtība		
			2017. gads	2018. gads	2019. gads
1.	Paaugstināta ZM darbinieku kvalifikācija un padziļinātas zināšanas	Apmācības apmeklējušie, % no kopējā darbinieku skaita	55%	45%	35%

2.	Pastāv motivējoša ZM monetārās un nemonētārās stimulēšanas sistēma	Personāla mainība, % no kopējā darbinieku skaita	11%	12%	13%
3.	Nozares intereses ir pārstāvētas svarīgākajās starptautiskās un ekonomiskās sadarbības institūcijās	Institūcijas, kurās noteiktas finansiālās saistības (skaits)	14	14	14
4.	ZM valdījumā un padotībā esošo iestāžu lietošanā nodotā valsts nekustamā īpašuma uzskaitē ir pilnīga, to izmantošana ir efektīva un racionāla	Neatbilstību skaits uzskaites sistēmā, %	< 1%	< 1%	< 1%

Svarīgākie vidēja termiņa uzdevumi

1. Visiem departamentiem un patstāvīgajām nodaļām nodrošināt nepārtrauktu ZM struktūrvienību darbību saskaņā ar ZM nolikumu, reglamentu un struktūrvienību reglamentiem.
2. Visiem ZM departamentiem un patstāvīgajām nodaļām kopā ar Juridiskā departamenta Personāla nodaļu apzināt, koordinēt un nodrošināt ZM darbinieku zināšanu un kvalifikācijas periodisku paaugstināšanu, izmantojot VAS iespējas.
3. Nozaru departamentiem nodrošināt nozaru turpmāko attīstību, tostarp normatīvo un rīcībpolitikas dokumentu izstrādi un aktualizāciju, ņemot vērā NAP, VRP, ZM stratēģijā un gada darba plānā noteikto.
4. Nozaru departamentiem uzraudzīt un koordinēt nepārtrauktu nozaru politikas ieviešanu, arī ar ZM padotībā esošo valsts pārvaldes iestāžu (PVD, LDC, LAD, VTUA un VMD) starpniecību.
5. Nodrošināt ZM pārstāvniecību un nozares interešu ievērošanu to kapitālsabiedrību darbībā, kurās ZM ir valsts kapitāla daļu turētāja (ZMNĪ, LVM, LLKIC, „Altum”, VSIA „Melioprojekts”)
6. Nodrošināt pastāvīgu nozares interešu pārstāvniecību un aizsardzību ES un starptautiskā līmenī, kā arī regulāru starptautisko sadarbību.
7. Turpināt nepārtrauktu sabiedrības informēšanu par ZM darbību un nozares aktualitātēm.
8. Aktīvi uzturēt ZM savstarpējo sadarbību ar dažādām nozares NVO.
9. Piedalīties pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošanā.
10. Aktualizēt ZM un padotības iestāžu darbību atbilstoši valsts pārvaldes politikai un dokumentiem.
11. Uzraudzīt ZM valdījumā un tās padotības iestāžu lietošanā nodotā valsts nekustamā īpašuma pārvaldīšanas efektivitāti, izmantošanas ekonomiskumu un uzskaites pilnīgumu.

Darbības virziena īstenošanas resursi

Darbības virziens tiek finansēts šādās ZM budžeta apakšprogrammās:

61.00.00 Eiropas Kohēzijas fonda (KF) projektu un pasākumu īstenošana;

62.00.00 Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana;

63.00.00 Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana;

69.06.00 Izdevumi 3. mērķa “Eiropas teritoriālā sadarbība” pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošanai;

70.07.00 Latvijas pārstāvja ceļa izdevumu kompensācija, dodoties uz Eiropas Savienības Padomes darba grupu sanāksmēm un Padomes sanāksmēm;

71.00.00 Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu finansēto programmu, projektu un pasākumu īstenošana;

97.00.00 Nozaru vadība un politikas plānošana;

99.00.00 Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums.

Resursi norādīti indikatīvi un stratēģijas īstenošanas laikā var tikt papildināti.

Budžeta līdzekļu saņēmējs un izpildītājs: ZM.

1.6. Zemkopības ministrijas darbības spēju izvērtējums

ZM veido 10 departamenti un divas patstāvīgās nodaļas, tajā skaitā septiņi departamenti (Lauksaimniecības, Meža, Zivsaimniecības, Veterinārais un pārtikas, Starptautisko lietu un stratēģijas analīzes, Lauku attīstības un atbalsta, Tirgus un tieša atbalsta), kuru darbība ir tieši saistīta ar nozaru politikas izstrādi un īstenošanu, kā arī trīs departamenti (Juridiskais, Budžeta un finanšu, Administratīvais), kas ministrijā pārsvarā pilda horizontālās funkcijas. Divas patstāvīgās nodaļas – Preses un sabiedrisko attiecību un iekšējā audita nodaļa – nodrošina ZM atbalsta funkcijas. ZM administratīvās struktūras diagramma ir pieejama tīmekļvietnē www.zm.gov.lv. Stratēģijas īstenošanas laikā nav plānots būtiski mainīt iestādes administratīvo struktūru.

Ministrijas personāla attīstības mērķis ir nodrošināt, lai nodarbinātie ir vispusīgi profesionāļi ar vienotu izpratni par iestādes mērķiem un lielu atbildības izjūtu un spēj veiksmīgi strādāt strauji mainīgos apstākļos.

Politikas ieviešana ZM kompetences jomās ir sešu padotībā esošu tiešās pārvaldes iestāžu, divu zinātnisko institūciju un Latvijas Lauksaimniecības universitātes pārziņā. ZM ir valsts kapitāla daļu turētāja piecās kapitālsabiedrībās (2. pielikums).

Personāla mainība (rotācijas koeficients) beidzamajos gados ir 12 %.

Esošo ZM darbinieku izglītības līmenis ir atbilstošs viņu atbildībā esošajiem nozaru jautājumiem. ZM personālam ir atbilstošas darbavietas, un ministrijā darbojas darba aizsardzības sistēma. ZM rīcībā esošie materiāltehniskie resursi (darba telpas, transportlīdzekļi, biroja tehnika un informācijas tehnoloģijas) kopumā nodrošina tiešo darba pienākumu izpildi.

ZM, tās departamentu un nodaļu darba plānošana un izpildes kontrole gada laikā notiek, pamatojoties uz ikgadējo ZM darba plānu.

ZM iekšējā audita sistēma darbojas, aptverot visus būtiskākos ZM darbību raksturojošos faktoros, saskaņā ar apstiprinātu audita stratēģiju un plānu.

ZM regulāri konsultējas ar nozaru profesionālajām apvienībām, kā arī nepārtraukti informē visu sabiedrību par nozaru aktualitātēm un pieņemtajiem lēmumiem. Svarīgākā informācija ir pieejama ZM tīmekļvietnē www.zm.gov.lv.

ZM pieņem ar drošu elektronisko parakstu parakstītus dokumentus, kas atbilstoši noformēti un nosūtīti uz elektroniskā pasta adresi zm@zm.gov.lv.

Par vispārējiem kavējošiem faktoriem, ko ZM nevar novērst saviem spēkiem, ir uzskatāmi šādi:

- nozarēm pieejamo finanšu līdzekļu nepietiekamais apmērs no ES fondu un valsts budžeta puses;
- pietiekamu finanšu līdzekļu trūkums ZM personāla tālākai apmācībai un kvalifikācijas celšanai;
- atalgojuma līmenis valsts pārvaldē un tā sasaiste ar ikgadējo novērtēšanas sistēmu (NEVIS);
- neprognozējamās sezonālās klimatiskās pārmaiņas un infekcijas slimību uzliesmojumi, kas būtiski ietekmē nozares uzņēmumu darbību un ministrijas un tās padotības iestāžu plānoto darbību;
- starptautiskās tirdzniecības politikas un starpvalstu attiecību pārmaiņas, tostarp tirdzniecības sankcijas un Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES;
- 2015. gadā ieviestās Valsts informācijas sistēmas darbam ar ES dokumentiem (ESVIS) nepilnvērtīgā darbība, kas apgrūtina un kavē ZM kompetencē esošo uzdevumu aizstāvēt un īstenot Latvijas intereses ES institūcijās;
- kavēšanās ar Eiropas Ekonomiskās Zonas Saprāšanās memoranda parakstīšanu un programmu ieviešanu.

ZM rīcībā jau esošie un ieplānotie resursi, kā arī institucionālās darbības spējas kopumā ir pietiekami, lai nodrošinātu stratēģijas īstenošanu un atbilstoši organizētu savu darbību. Stratēģijas īstenošanas risks palielinātos līdz ar straujāku personāla mainību vai pieejamo finanšu resursu samazināšanos.

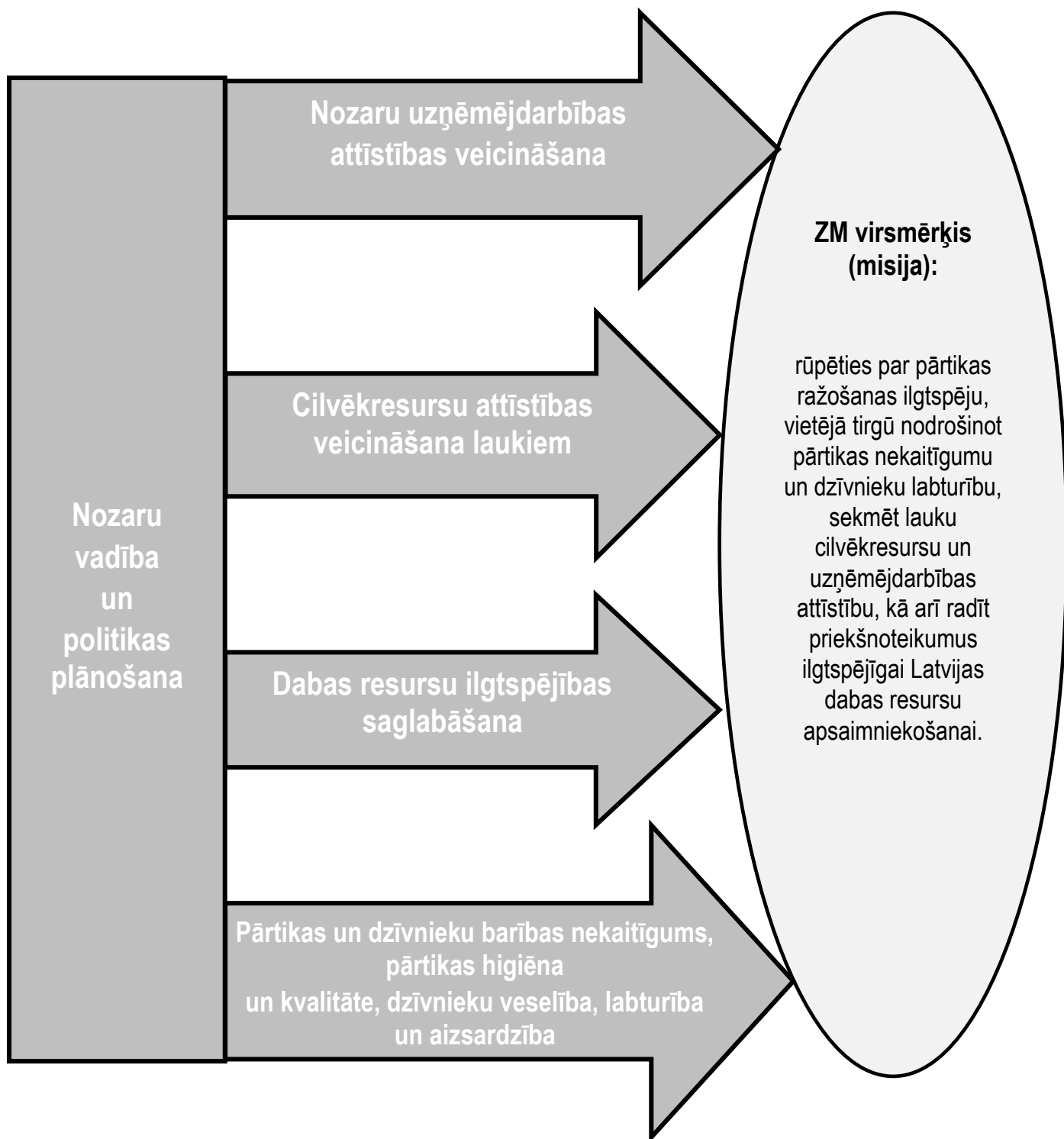
2. Stratēģijas valsts budžeta programmu daļa

Darbības virziens	2017.g. plāns**		2018. g. plāns**		2019.g. plāns**		Kopā 3 gados plāns
	Finansējums (euro)	Amata vietas	Finansējums (euro)**	Amata vietas	Finansējums (euro)**	Amata vietas	Finansējums (euro)**
Pārtikas drošība un kvalitāte, dzīvnieku veselība	18 163 844 3%	641 24%)	16 837 018 3%	621 23%	11 694 851 2%	621 23%	46 695 713 3%
Nozaru uzņēmējdarbības attīstības veicināšana	574 355 141 90%	1 025 38%	567 162 144 90%	1 005 37%	505 141 218 90%	981 36%	1 646 658 503 90%
Cilvēkresursu attīstības veicināšana laukos	10 427 280 2%	–	10 347 281 2%	–	10 659 428 2%	–	31 433 989 2%
Dabas resursu ilgtspējības saglabāšana	26 272 573 4%	844 31%	25 242 244 4%	864 32%	25 242 244 5%	888 33%	76 757 061 4%
Nozaru pārvaldība un politikas plānošana	7 281 514 1%	201 7%	7 129 496 1%	201 8%	6 784 513 1%	201 8%	21 195 523 1%
Kopā* t.sk.:	636 500 352 100%	2711 100%	626 718 183 100%	2 691 100%	559 522 254 100%	2 691 100%	1 822 740 789 100%
Valsts pamatfunkciju īstenošana	82 007 708 13%	2 348 87%	80 409 343 12%	2 368 88%	80 753 812 14%	2 392 89%	243 170 863 13%
ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto un finansēto projektu un pasākumu īstenošana	554 492 644 87%	363 13%	546 308 840 88%	323 12%	478 768 442 86%	299 11%	1 579 569 926 87%

* Ar izvērstu plānotā finansējuma sadalījumu pa budžeta programmām var iepazīties ZM ikgadējā budžeta paskaidrojumos.

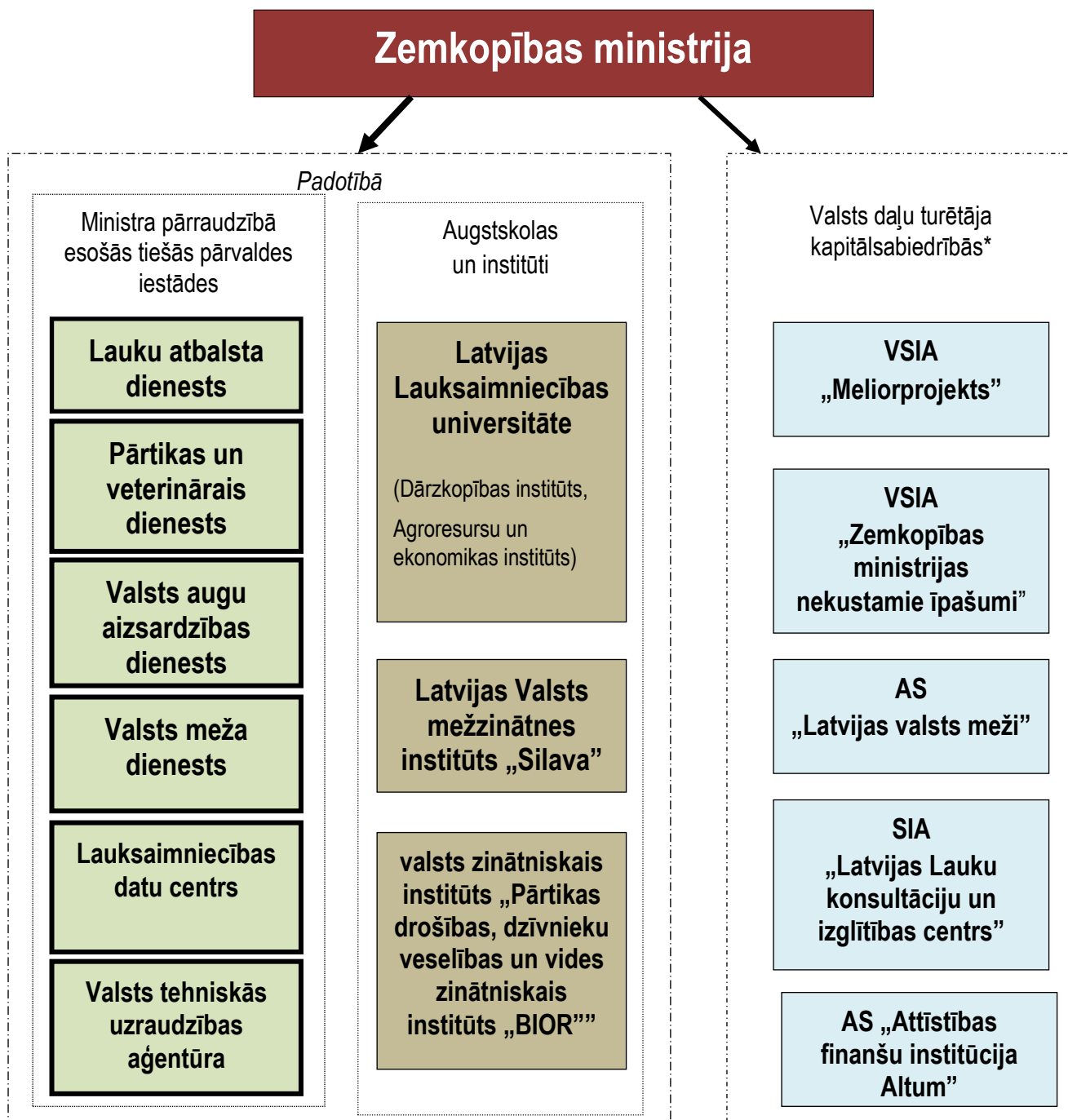
** % norādītas vērtības – īpatsvars kopējos budžeta izdevumos/īpatsvars no kopējā amata vietu skaita.

ZM stratēģijas darbības virzienu mijiedarbības shēma

Zemkopības ministrijas padotības iestādes un kapitālsabiedrības

* Informācija par valsts līdzdalības apjomu kapitālsabiedrībās, kurās ZM ir valsts kapitāla daļu turētāja:

valsts SIA „Meliorprojekts” valsts līdzdalība ir 100 % (ZM), valsts SIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” valsts līdzdalība ir 100% (ZM), AS „Latvijas valsts meži” valsts līdzdalība ir 100 % (ZM), SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” valsts līdzdalība ir 99,32 % (ZM), AS „Attīstības finanšu institūcija Altum” valsts līdzdalība ir 100 % (t.sk. ZM 30 %).